

Academia Bârlădeană

Anul XV, 3 (32), Trim. III, 2008

Revistă editată de Societatea literar - culturală "Academia Bârlădeană"

Președinte de onoare: C.D. Zeletin ● Președinte: Elena Monu

Alexandru Vlahuță

(5 septembrie 1858 - 19 noiembrie 1919)

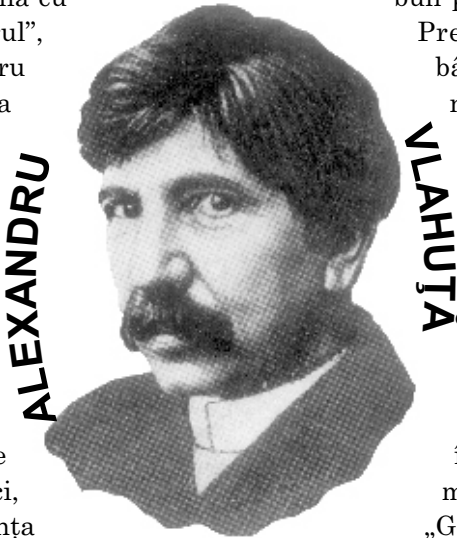
Elevul Alexandru Vlahuță a locuit în gazdă la Maria Similache din Cotu Negru. Împreună cu el stătea și Paul Bujor, viitorul savant și scriitor (1862-1952), care în volumul „Amintiri despre Vlahuță și Caragiale” menționa: „Pe vremea aceea elevii liceului din Bârlad, cel puțin aceia care erau în apropierea lui Vlahuță, nu cunoșteau alte distracții decât cititul cărților ce le cădeau în mână, în afară de cele de școală, și plimbările pe aleele retrase din grădina publică sau pe Dealul Țugueții din coasta orașului. Cu câtă nerăbdare așteptam ultimul număr din *Convorbiri Literare*, cu poeziile lui Eminescu! Mi-a rămas și azi întipărită în minte – ca un vis plăcut – noaptea când am citit împreună, pentru prima oară, pe *Sărmanul Dionis* de Eminescu”.

Bustul lui Alexandru Vlahuță din Grădina Publică, Bârlad.
Autor: Ion C. Dimitriu-Bârlad.

“Se naște la 5 septembrie 1858 în satul Pleșești, azi Alexandru Vlahuță. A fost prieten cu Eminescu, Coșbuc, Caragiale, Slavici și Delavrancea. Publicist pasionat (întemeiază, împreună cu George Coșbuc, revista „Sămănătorul”, 1901-1910), animator cultural, Alexandru Vlahuță rămâne în istoria literaturii ca autor al unor scrieri moralizatoare, deseori didactice (*Nuvele*, 1886; *Poezii*, 1887; *Din goana vieții*, 1892; *Icoane șterse*, 1893; *România pitorească*, 1901; *Din trecutul nostru*, *Din durerile lumii*, 1908; *File rupte*, 1909; *La gura sobei*, 1911), dar mai ales ca părinte al primului inadptabil din literatura română – *Dan* (1894). Dar nu activitatea literară este cea care hotărăște rolul lui Alexandru Vlahuță ci, așa cum arăta Tudor Vianu, „Importanța sa culturală trece înaintea importanței sale poetice [...] Vlahuță n-a creat o armonie sau un vocabular poetic nou; el a produs numai o mișcare de idei”.

(Dicționar cronologic – Literatura română, Editura științifică și enciclopedică, București, 1979, p. 292)

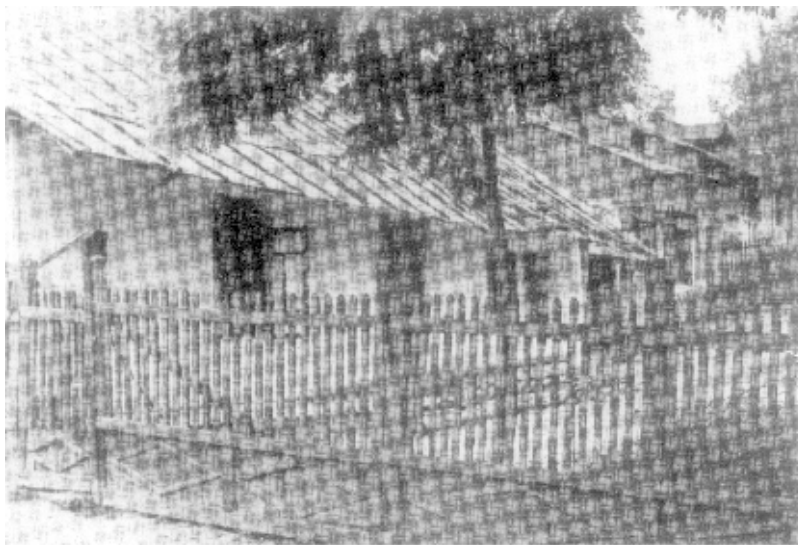
ALEXANDRU

VLAHUȚĂ

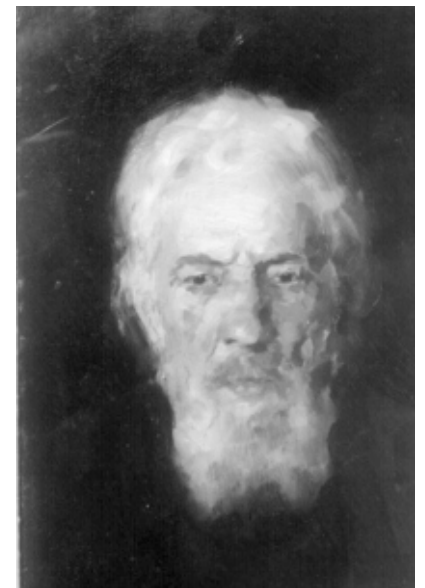
*
Alexandru Vlahuță a fost strâns legat de orașul Bârlad. Aici a locuit, a învățat și a scris. A fost bun prieten cu George Tutoveanu. E primul Președinte de Onoare al „Academiei bârlădene”. La 85 de ani de la trecere lui în neființă, a fost omagiat de „Academia Bârlădeană” prin tipărirea volumului antologic de poezie și proză „Iubire”, Editura Sfera, Bârlad, numărul 17 al revistei a fost consacrat în întregime scriitorului, Serghei Coloșenco l-a omagiat prin placheta nr. 29, apărută în Colecția „Biblioteca Rebus” și printr-un film de scurt-metraj realizat de Elena Monu și Mioara Popa, împreună cu Media TV Bârlad. La Sala mare a Casei de Cultură a Sindicatelor „George Tutoveanu” din Bârlad a fost prezent și C. D. Zeletin, Președintele de Onoare al „Academiei Bârlădene”.

Ilustrăm paginile de față cu câteva imagini în care-l regăsim pe Alexandru Vlahuță.

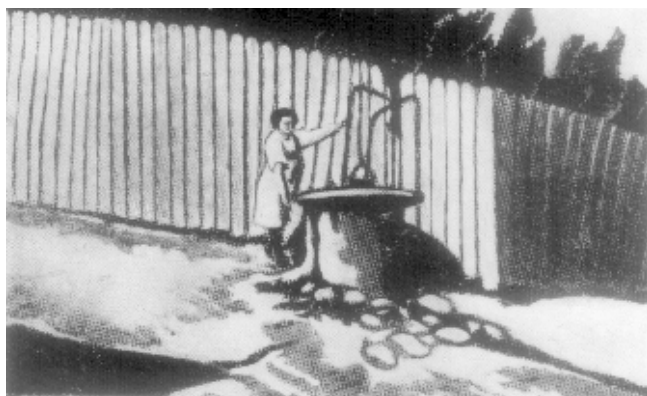
Pagini realizate de Elena Monu și Serghei Coloșenco.

Bârlad. Casa de pe str. Gh. Emandi, astăzi dispărută, în care a locuit Vlahuță ca elev.

Nicolae Vlahuță, tatăl scriitorului. Portret de Nicolae Grigorescu, 1902.

Fântâna de pe str. Gh. Emandi, sub dealul Țuguietei, de unde căra Vlahuță - școlarul - apă. În forma de mai târziu, nu cea de atunci, când era „cu cumpănă”.

Bustul de la Casa Memorială „Alexandru Vlahuță”, Dragosloveni.

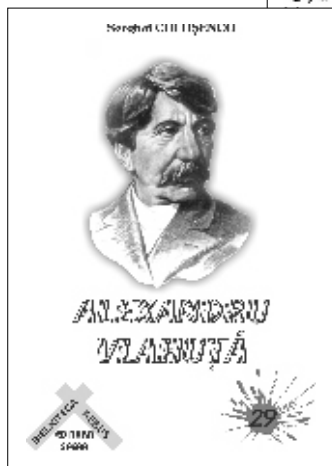
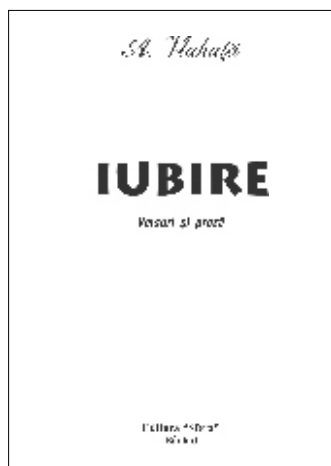

Scriitorul și soția.

Vlațuță elev.

Casa Memorială „Alexandru Vlațuță” de la Agapia.

Casa Memorială „Alexandru Vlațuță” de la Dragosloveni.

Carul cu care Alexandru Vlațuță a adus de la Dragosloveni la Bârlad tablourile pictorului Nicolae Grigorescu..

Mircea Colosenco

Poetul cărturar Costache Conachi

(14 sept. 1778 – 4 febr. 1849)

Se împlinesc anul acesta, în toamnă, 230 de ani de la nașterea poetului cărturar Costache Conachi, deopotrivă de inițiat în tainele geometriei ca inginer hotarnic și un virtuos în cunoașterea limbilor vechi (elina), orientale (turca) și moderne (franceza).

Boier descendent din familia de răzeși autohtoni, cel mai bogat latifundiar al timpului, urcând pe treptele arhondologiei moldovene până la cea de logofăt și candidat la scaunul Moldovei (1834), Costache Conachi este o mare valoare spirituală națională. (În casa lui din Iași, pe Copou, este sediul Editurii Junimea, iar terenul pe care se află edificiul Universității ieșene i-a aparținut, donându-l statului.)

În presa scrisă românească din prima jumătate a secolului al 19-lea întâiele lui poezii au fost publicate după moartea poetului: revista „Bucovina”, Gazeta românească pentru politică, religie și literatură, Cernăuți (nr. 5, 11 mart. 1849, p. 1). Este vorba de poeziile „Silvia” și „Ochi frumoși”. Alte două poezii, „Slănicul.1819; avg.3” și „Ah, durere otrăvită”, vor fi publicate în revista lui Vasile Alecsandri, „România literară” din Iași (nr. 10, 21 mai 1855). La începutul anului 1855, Costache Negri va semna o notă de prezentare privind viața și opera logofătului poet („România literară”, I, nr. 6, 6 febr. 1855), anunțând apariția volumului „Poesii. Alcătuirii și tălmăcirii” de logofătul C. Conachi (Iași, 1856, Tipografia Adolf Bermann, 250 p.), cu dedicația fiicei poetului și soției a antiunionistului Vogoride – caimacanul Moldovei.

Prima ediție a poeziilor lui Costache Conachi cuprinde o sută de poezii originale și cinci traduceri, urmată de o a doua, în 1887, ca în București, la 1963, să apară volumul reprezentativ „Scrieri alese” (sub îngrijirea universitarilor ieșeni Ecaterina și Alexandru Teodorescu), după o plachetă întocmită de Ion Pillat (1940), iar, în 1978, la Chișinău, să apară un volum titrat „Opere” (ediție îngrijită de Efim Levit) după care s-a așternut tăcerea.

În schimb, opera lui Costache Conachi s-a bucurat de consemnări de critică și istorie literară, de genealogie.

În 1821, publicația bucureșteană „Biblioteca românească” a lui Zaharia

Carcalechi îl include între cinsprezece autori români (Petre Maior, Al. Beldiman, Ioan Teodorovici ș.a.) cu lucrări originale și traduceri. Lista continuă cu enumerarea celor ce spijină cultura românească, cumpărând cărți sau donând bani pentru tipărirea lor. Așa a procedat și poetul, abonându-se cu zece exemplare la revista „Albina românească” și achiziționând tot atâtea din vol. „Tratatul de pace de la Adrianopol”, editat de Institutul Albinei. În același an, a făcut parte din comisia moldo-valahă de alcătuire a „Regulamentului Organic”.

Peste ani, un filoromân, Wilhelm von Kozebue (1813 – 1887), diplomat rus și scriitor german, căsătorit cu o româncă din familia Cantacuzinilor, traduce poezii populare românești („Miorița”, „Novac”, „Constantin Brâncoveanu” ș.a.) și culte de Costache Conachi, C. Negruzzi, Bolintineanu.

La 1873, în „Revista contimporană” din București, G. Sion publică „Suvenire despre poetul Conachi”, conferință ținută în sala Ateneului, iar lui Grigore Andronescu, în 1886, îi va apare în „Revista literară”, un studiu dedicat operei lui C. Conachi.

În secolul al XX-lea, exegezile și materialele documentare se vor înmulți. Vor scrie: G. Bogdan – Duică (1903), N. Iorga (1921), Ch. Drouhet (1930), D. Popovici (1942), G. Călinescu (1954), Paul Cornea, Paul Păltânea, Neagu Perianu ș.a.

Extrasele din presa anilor de început ale literaturii noastre moderne se constituie într-un decor literar de epocă. Cuvintele lui G. Călinescu întregesc imaginea despre poetul cărturar: „Cum poetul nostru e un Petrarca ras în cap, cu chip de faun oriental, cu ișlic, antereu și iminei, ducând omagiul până la târârea în pulbere și la închinarea ortodoxă și tristețea occidentală până la pandalii și istericale, efectul e dintre cele mai originale. Prețiozitatea, obișnuită în această poezie, se răscumpără printr-o mare gingășie...” („Istoria literaturii române. Compendiu”, București, 1968, Editura pentru literatură, p. 51).

Fie ca rândurile aceste să-i contureze portretul de creator original european de limba română.

Costache Negri

LOGOFĂTUL C. CONACHI

În curând fiind a se publica Poeziile Logofăt C. Conachi, nu de prisos găsim a da oarecare lămuriri despre viața literară a acestui vrednic bărbat. El a fost din rândul acelor moldoveni ce-și făcea învățăturile în limba elină pe când Domnul Alexandru Moruz introdusese pe bun temei cele învățături în Moldova și răsplăția înaintirea în științi ce dobânda tinerii în Școala Domnească care, sub a sa domnie, a fost înflorită.

Într-însa, Logofătul Conachi a învățat limba elină și a ei literatură, precum și matematicile și, mai cu seamă, geometria, prin a cărie cunoștința practică ajunsese chiar pe vremea ceea a fi pretutindene privit ca unul din cei mai buni ingineri. Mai pe urmă, s-a dedat la studiul limbei turcești pe care o vorbea și o scria cu lesnire, și a limbei franțeze a cărie literatură, și mai ales scrierile filosofilor veacului al 18, îi era foarte familiare.

Una din cele a sale de'ntăiu poezii compusă în lauda Domnului Moruz pentru apele cu care acest prinț înzestraseră capitala Moldovei. De acolo apoi, Logofătul Conachi a scris versuri de cântece (cântece de lume), după cum pe atunce mult era obiceiul și care s'au făcut populare și au fost în știința tuturor cât s'au mai ținut melodiile naționale, acele melodii atât de originale și pe care astăzi de istov le-au gonit alte în locu-le melodii străine.

Pintr'acele poezii ușoare, cine încă chiar și astăzi din acei ce se mai ocupă cu ele nu a auzit pe următoarele:

*Zori de zori se revarsă
Și cu ochii n'am închis!
Cum să'i închid când ei varsă
Pârae de foc aprins!... etc.*

sau

*Pân'a nu resări ziorii,
La Moldova's călător.
Vai mie! de câte ori
Oi să leșin ș'oi să mor!*

sau

*Ochișori frumoși,
Dulce's, mângâioși!*

Carmen Gîțlan**O interpretare prozodică**

Oricare cap îngust
de M. Eminescu

„Oricare cap îngust un geniu pară-și
-vv- v- v-v -v
Cu versuri, goale de cuprins, să placă
v-v/ -v vv-/ v-v
Și, cum dorește, zgomot mare să facă,
-/ vv-v / -v -v -v
Cununi de lauri de la plebe ceară-și.
v- v-v vv-v -v

Ci muza mea cu sine se împacă.
v-v- v-v vv-v
Eu am un singur, dar iubit tovarăș,
v- v-v/ vv- v-v
Și lui închin a mele șiruri iarăși,
v - v- v-v -v-v
Cântarea mea, de glorie săracă.
v - v- / v-vv v-v

Când dulci-i ochi pe linii or s-alerge,
v-v- v-v vv-v
Va cumpăni în iambi turnata limbă:
vvv- v- v-v -v
Ici va mai pune, dincolo va șterge.
- vv - v / -vv v - v

Atuncea ea în lumea mea se plimbă,
v-v - v - v- v - v
Cu-a gândurilor mele navă merge
v - vvv -v-v -v
Și al ei suflet pe al meu și-l schimbă.”
vvv-v vv- v-v

Poezia anunță una din marile teme eminesciene, identitatea eului creator cu propria creație.

Artă poetică de o deosebită muzicalitate, poezia pare împărțită în două respirații, prima „respirație poetică” cuprinzând primele două strofe, de câte patru versuri, cealaltă „respirație” cuprinzând ultimele două strofe, de câte trei versuri, structură specifică sonetului, două catrene și două terține.

După cum susține Mihail Dragomirescu, Mihai Eminescu a găsit celulelor metrice o muzicalitate proprie, pornind de la idee.

Punctul forte al acestei muzicalități stă în utilizarea rimei compuse, din versurile 1 și 4. Așa cum preciza în *Dicționarul de rime* în vol. 8 îngrijit de Perpessicius, poetul consideră rolul rimei compuse deosebit de important, pentru că accentuează impactul empatic pe care-l trezește versul în sufletul cititorului, reliefează sensul versului, dă „greutate” cuvântului.

Celulele ritmice capătă o semnificație crescută și datorită cezurilor mobile, poetul reușind să păstreze tonul de satiră în primele două strofe.

Critica ascuțită asupra diletantistului este susținută de prezența peonilor, în special peon II și peon III. Celulele amfibrahice însoțesc silaba accentuată independentă care pun în

evidență ideea de îngustime a minții (a celor care vor să pară talentați, dar nu sunt).

Iambii și troheii din primele două strofe punctează adjectivele și substantivele prin care M. Eminescu configurează crochiuri vii ale diletanților în literatură ale căror versuri „sună din coadă”.

„Îngust”, „goale”, „zgomot”, „mare”, „plebe” sunt doar câteva din elementele imaginii vizuale create de poet, pentru a diferenția nonvaloarea de geniu.

Dipodia din versul 5 accentuează ideea de unicitate a personalității poetului și a muzei sale. Versul 5, marcat la final de punct, este singular, iar semnul de punctuație îl evidențiază. Este o idee centrală a poemului, conturând ideea de artă poetului a textului.

Ultimele două strofe ale poeziei marchează rolul celulelor ritmice în realizarea muzicalității versurilor și în conturarea ideii că limba română este minunată, „turnată în iambi”, cu care se pot realiza versuri deosebite. M. Eminescu mai scosese în evidență farmecul iambului și în postuma *Iambul*. Amfibrahii de la sfârșitul versurilor 11, 12, 14 stabilesc o relație între ei, accentuând rolul verbelor cu greutate fonică pe prima silabă.

Diana Stoica**Semne poetice. Țărână și țărână în imaginarul poetic**

ȚĂRÂNĂ Semnul poetic **țărână**, înrudit în planul semnificării cu **lut**, prin revendicarea imaginii pământului văzut ca principiu al materialității, dezvoltă direcții de semnificare privind 1) problematica existențială a condiției umane și 2) esența artei poetice.

1. Raportat la condiția umană, pe fondul substratului biblic, **țărâna** este semn al materialității omului, supusă efemerului: „Și totuși, **țărână** frumoasă și moartă, / de racla ta razim eu harfa mea spartă” (O.I, 38), „Răsar-o vijelie din margini de pământ, / Dând pulberea-mi **țărâni** și inima-mi la vânt...” (O.I, 128).

Meditația asupra destinului uman relevă, în **Scrisoarea I**, supremația morții, printr-o expresie proprie imaginarului lingvistic, **lopata de țărână** sugerând ideea zădărniciii vieții: „Poți zidi o lume-ntreagă, poți s-o sfărâmi... orice-ai spune, / Peste toate o lopată de **țărână** se depune” (O.I, 134).

2. Componenta semantică noțională a lexemului **țărână** dezvoltă ideea materialității fecundatoare. Pe temeiul acestei înțelegeri, imaginea poetică, „în sintagmă cu epitetul *grea*, este simbol al conținutului artei, convertit în poezie prin limbaj

poetic” (D. Irimia, 1979, 406): „Ce e poezia?... Strai de purpură și aur peste **țărâna** cea grea” (O.I, 36).

ȚĂRNĂ Semnul poetic **țărână**, puțin reprezentat în poezia eminesciană, se constituie în imagine a pământului văzut ca unitate integratoare, prin întoarcerea în materia primordială: „...când pe dansa cu **țărână**-a coperit-o/ Părea că lumea-i neagră, și inima îmi crapă/ Și aș fi vrut cu dansa ca să mă pue-n groapă...” (O.IV, 271), conștientizarea morții manifestându-se într-o exteriorizare a durerii existențiale.

Ca reprezentare a zădărniciii umane, semnul poetic **țărână** se încarcă, însă, cu semnificație sacră, prin transpunerea în arhetip a ființei istorice, devenită uitare în conștiința lumii, ființa poetică asumându-și misiunea de a salva națiunea: „Cu-a națiunii cruce, de secolii ferecată,/ Ca pelerin sosește la noua Golgotă/ Unde eroul zace și **țărna**-i fu uitată” (O.I, 54).

Lucrare realizată în contextul grantului *Dicționarul limbajului poetic eminescian*, realizat la Univ. „Al. I. Cuza” Iași, coord. prof. univ. Dumitu Irimia.

Vasile Turculescu

Victor Buescu se întoarce acasă...

Victor Buescu a fost un reputat om de știință și cultură cunoscut mai mult în străinătate decât în țara în care s-a născut. Așa au fost vremurile. Acum se întoarce acasă, printr-un volum de poezii intitulat *Atol*, în care își plânge singurătăți și tristeți și înstrăinări. Este o reeditare a volumului cu acest titlu, publicat de Victor Buescu, în limba română, la Lisabona, în anul 1953.

Destinul unor oameni se decide, uneori, în mod neașteptat și cu o forță care le marchează toată viața.

Nu pot să vorbesc despre Victor Buescu dacă nu încep cu acel moment extraordinar care s-a petrecut când eram elevi în clasa a IV-a la liceul Carol I din Craiova, în anul școlar 1925-1926. Aveam la limba latină un profesor suplinitor: Băluică. Pe titularul catedrei nu-l cunoșteam. S-a întâmplat însă ca, într-o zi, să ne pomenim cu un profesor bătrân, cu o barbă albă de patriarh, care ne-a spus că, de fapt, el este profesorul nostru. Nu ne-a întrebat ce lecție avem și a dorit, întâi, să ne cunoască, așa că a strigat catalogul. Pe urmă, a zis că vrea să știe cam cum am înțeles noi limba latină și, în acest sens, a pus întrebări generale la care noi trebuia să răspundem ridicând mâna. Întrebările erau cam așa: dacă din cuvântul latinesc cutare noi știm ce cuvânt a apărut în limba română sau, invers, dacă știm ce proveniență puteau să aibă cuvintele românești pe care le anunța. Erau, cu alte cuvinte, întrebări de etimologie, semantică și filologie. Se întâmpla că, într-o serie de cazuri, destul de dese, să ne poticnim, și atunci răspunsurile corecte erau date de un singur elev, colegul meu de bancă VICTOR BUESCU. Profesorul a pus atunci întrebări mai grele, la care clasa rămânea mută. Nu însă și Victor Buescu. Așa că, până la urmă, ora s-a transformat într-un dialog între profesor și elevul Victor Buescu. La sfârșit, profesorul i-a spus: „Tinere, îți dau un sfat. Ai o vocație neobișnuită pentru limba latină. Perseverează! Mi-au trecut prin mână nenumărați elevi. Tu ești o excepție!”

Acest impuls a făcut din Victor Buescu un latinist. A fost un student strălucit la Facultatea de litere din București, licențiat magna cum laudae în 1933. A făcut studii pentru doctorat la Paris cu o teză în limba franceză intitulată *ARATEA* de Cicero, susținută însă la București în anul 1939. Începuse al doilea război mondial și Victor Buescu revenise în țară devenind asistent la Facultatea de litere din București din aprilie 1938. În

ianuarie 1943, este trimis ca lector de limba română la Universitatea din Lisabona - Portugalia, unde își va continua activitatea ca profesor de limba română și filologie clasică și romanică până la moarte.

Creația științifică și culturală a lui Victor Buescu este impresionantă și se concretizează în zeci de studii și volume în limbile portugheză și franceză, în primul rând. Nu mă pot opri să nu menționez câteva din titlurile vizând România: *Studiile clasice în România* (1947), *Sarmisegetuza în toponimia daco-romană* (1948), *Supraviețuirea română a latinei* (1949), *Trei aspecte române ale lui Ovidiu* (1959), *Ecouri mediteraniene în lexiconul român* (1970).

A tradus în limba portugheză: *Poezii de Eminescu*, *Amintiri din copilărie* de Ion Creangă, *Simfonia fantastică* de Cezar Petrescu, *Pădurea spânzuraților* de Liviu Rebreanu etc.

În volumul intitulat *Cantos Romanos* (1943) se găsesc traduceri din N. Gane, Barbu Delavrancea, Ioan Slavici, I. L. Caragiale, Jean Bart, Gib Mihăescu, Sadoveanu, Rebreanu, Brătescu-Voinești, Cezar Petrescu, Ionel Teodoreanu. Alți scriitori români se găsesc reuniți în *Novas Cantos Romanos* (1946).

Pe un exemplar din „Cantos Romanos” trimis tatălui său, Victor Buescu scria: „Iubitului meu tată, căruia scriitorii noștri cuprinși în acest volum îi datorez strălucirea în limba portugheză, prin gustul de cărți sănătoase pe care l-a dezvoltat, din copilărie, fiului său mai mare care-l venerază, Victor. Cu o caldă îmbrățișare. Lisabona, 20 decembrie 1943.”

Victor Buescu s-a căsătorit cu o portugheză, Maria Lenor Carvalhão Buescu, soție devotată și colaboratoare a soțului ei în activitatea didactică. Din căsătorie au rezultat patru copii, trei fete și un băiat: Nuți, Anita, Copi și George. Atât Leonor Buescu, cât și copiii sunt, în prezent, cadre universitare cu doctorate în Portugalia, iar George cu doctorat în Anglia. Au avut o casă de odihnă pe malul Atlanticului numită „DACHIA”, adică Dacia!

Victor Buescu s-a născut la 9 noiembrie 1911 la Coțofenii din Față, jud. Dolj și a decedat la Lisabona la 5 iunie 1971.

După moartea sa, familia a predat Academiei Române manuscrise și lucrări înregistrate sub titlul „Fondul cultural, donația Victor Buescu”. Între acestea se găsesc și fișele unui Dicționar al limbii române, lucrare de înaltă erudiție și rigoare științifică.

În anul 1969, Victor Buescu și-a vizitat țara și locurile natale de la Coțofeni, jud. Dolj, fiind invitat de Institutul român pentru relații cu străinătatea.

După moartea lui Victor Buescu, soția și copiii au dorit să-și cunoască rădăcinile românești, urmând cursurile de vară din România pentru limba, istoria și cultura poporului român.

Cu acest prilej am putut să o cunosc pe soția lui Victor Buescu, doamna Leonor Buescu și, altă dată, pe Nuți Buescu, fiica lui cea mare. Am fost tulburat la vederea acestei tinere, din cauza izbitoarei asemănări cu tatăl său.

Din când în când, în țara noastră s-au făcut unele referiri la activitatea științifică și culturală a lui Victor Buescu. Astfel, în *România literară* din aprilie 1978, Alexandru Niculescu sub titlul „Un dicționar româno-portughez” semnaleză apariția acestui dicționar alcătuit de Victor Buescu în amurgul nebănuț al vieții sale și continuat de soția acestuia, Leonor Buescu și de profesorii români Mihaela Mancaș și Mihai Zamfir în anii 1972-1975. Dicționarul conține cca. 39 000 de cuvinte și a apărut în seria însemnatelor *Dicionários Editora*, la Porto, în 1977. Citez din acest articol: „Prin acest *Dicionário de romano-português*, Victor Buescu a adus mai aproape cele două limbi romanice extreme ale lumii neolatine. Se adună în paginile acestei opere lexicografice încheiată post mortem, tot zbulciumul și toată truda unei vieți de om de știință și de cultură care a încercat, ca profesor de limba română și de filologie clasică la Universitatea din Lisabona, să înfățișeze lumii lusitane limba și cultura românească în legătură cu latinitatea și cu romanitatea.

Este timpul să ne aplecăm cu pietate, cu atenție și cu răspunderea istoriei și culturii noastre asupra operei lui Victor Buescu, despre care nu am aflat decât târziu, prea târziu, cât de mult a făcut pentru limba și cultura românească în lume.”

Tot Alexandru Niculescu, într-un articol din *România literară* din august 1979, semnaleză numele unor savanți străini și cercetători ai problemelor limbii române atât înainte, cât și după cel de-al doilea război mondial, citând deopotrivă numele și contribuția unor profesori de origine română din diferite puncte ale lumii, printre care și Victor Buescu de la Lisabona.

Atragem atenția în mod special asupra articolului din revista *Luceafărul* din

august 1982 intitulat „Un mit românesc în literatura portugheză” purtând semnătura lui Victor Buescu, prezentat și tradus de Cătălina Moga. Acest material este, de fapt, conferința ținută de Victor Buescu la 13 decembrie 1969 la inaugurarea Catedrei le limba și literatura română de la Universitatea din Lisabona. Este vorba de asimilarea mitului „Meșterul Manole” în piesa de teatru a unui foarte important scriitor portughez *Julio Dantas* (1876-1962) intitulată „Catedrala”.

Buescu analizează, rând pe rând, prezența numelor românești în această piesă: Manuel (Manole), Petrică, Nicolae, Salomia, Sura, Leana, Zinca, Iorgu, Andrei, Luca, Marga, Negru Basarab, voievod. Subiectul piesei este deosebit, dar, în esență, mitul sacrificiului se păstrează. Primul act se petrece „într-o mare poiană, unde se ridică – la începutul sec. XV – catedrala de la Curtea de Argeș, cel mai important oraș al Principatului valah medieval...” În continuare, Victor Buescu se străduiește să identifice sursele care-l vor fi inspirat pe Dantas, pornind de la cele mai noi, ca de exemplu „Meșterul Manole” al lui Lucian Blaga, acest poet și filozof român pe care Dantas l-a putut cunoaște în timpul când Blaga a fost timp de un an Ministru plenipotențiar al României la Lisabona (aprilie 1938-aprilie 1939). Altă sursă plauzibilă ar fi putut să fie opera lui Nicolae Iorga „Zidirea mănăstirii Argeș”, și faptul că Iorga a participat în 1928 la un Congres Internațional la Lisabona fiind posibil să se fi întâlnit acolo cu Julio Dantas, președinte al Academiei Portugeze. Buescu caută și alte surse ale mitului în lucrări ale lui Adrian Maniu („Meșterul”, 1923) și Victor Eftimiu („Meșterul Manole”, 1928). Buescu se întreabă chiar dacă n-ar fi putut să fie cumva versiunea franceză a lui Vasile Alecsandri publicată în 1885, ori prietenia cu Elena Văcărescu, ambasadoarea culturală a României la Societatea Națiunilor între 1935-1938, când Dantas se afla de asemenea la Geneva ca membru al Comisiei Internaționale de Cooperare Intelectuală de pe lângă Societatea Națiunilor.

Erudiția și calitățile de cercetător ale lui Victor Buescu reies în toată amploarea lor din minuția și acribia cu care abordează acest mit românesc ajuns în îndepărtata Portugalia.

Cea mai recentă referire la bogata activitate științifică și culturală a lui Victor Buescu este ampla prezentare din „Dicționarul Scriitorilor Români”, vol. 1 (A-C) apărut în anul 1995 la Cluj – Napoca, unde îi sunt rezervate câteva pagini împreună cu o fotografie din tinerețe.

Trebuie să spunem că, încă înainte de plecarea sa în Portugalia, Victor Buescu era cunoscut prin colaborările sale la revistele de specialitate prin studii valoroase, ca de exemplu, articolele din „Revista Clasică”, București, în perioada 1934-1940, precum și în „Revue des Etudes latines”, Paris, 1936.

Există totuși o lume care nu l-a uitat niciodată. Aceasta este lumea rebusiștilor, împătimiții cuvintelor încrucișate, care l-au considerat întotdeauna pe Victor Buescu ca pe unul dintre pionierii rebusismului din România.

Volumul „ATOL”, care se prezintă acum cititorului român, n-ar putea fi pe deplin înțeles dacă nu s-ar cunoaște aceste câteva date sumare din viața lui Victor Buescu.

Titlul „Atol” a fost ales anume pentru a exprima starea sufletească ce l-a dominat pe Buescu, chiar după ce se va căsători și va avea o familie. Atolul, în sensul propriu al cuvântului, este o insulă inelară formată din schelete calcaroase de corali, având la mijloc o lagună cu adâncimi mici și se întâlnește în țările tropicale calde, mai ales în Oceanul Pacific. Se înțelege, este departe de oameni, departe de lume, inspirând singurătate, tristețe.

Poemele din acest volum se împart în trei cicluri și anume: un ciclu de stihuri lirice, sonete, lieduri, elegii etc; un ciclu de poezie gravă, solemnă, cu invocații, amintiri, singurătăți, și un ciclu cu poezie din exil, a dorului de țară, cu rugă, psalmi, toate de o tulburătoare frumusețe.

Nu vreau să influențez cu propriile reacții și mod de receptare a mesajului poetic. Am fost prieteni din copilărie, născuți în aceeași lună, noiembrie 1911 și nu pot să fiu decât subiectiv.

Dar, dați-mi voie să vă citez măcar finalul poeziei care se cheamă chiar „Atol”:

„Câtând, astfél, să-și umple golul
Atător peșteri sufletești
Să-și populeze-astfél ATOLUL
Singurătății românești
Sub cerul rău al deștărării
Sperând c-apoi l-or integra
În glia literelor Țării,
În glia-n care s-o-ngropa.”

Dormi liniștit, acolo, în cea de-a doua patrie a ta, dragă Victor, pentru că ai pe-aproape familia care te iubește mereu.

Să te iubim și noi, cei de aici, prin gândurile pe care ni le trimiți, prin volumul de față și prin amintirea pe care ți-o purtăm.

S-o gândi, oare, cineva, să-ți așeze o cât de modestă placă memorială la casa în care te-ai născut, în Coțofenii din Față,

județul Dolj?

Atunci vei simți că ești aici, cu noi, așa cum ți-ai dorit prin testamentul din „Atol”.

ARS POETICA de Victor Buescu

„...Mă vor găsi destul de des cu
Un iz *romantic*: mă cuminic
În demiurgul Eminescu,
Olimpianul apolinic.

Student al graiului din Lațiu,
Am dat valahului sigiliu
Seninătatea lui Horațiu
Și aticismul lui Virgiliu,

Turnând în stih arhitectonic
Temperamentul emotiv
Și simțământul anacronic
De resemnat contemplativ.

Nu-mi ceară alții complicații,
Când eu-s atât: un suflet trist,
Căraușind spre constelații
Împovărarea că exist.

.....

Nu: gloata el n'a speriat-o,
Punând pistoale la oblânc,
Nici apa lui n'a turburat-o,
Să pară plebei mai adânc:

Cu sufletu-i de post-romantic,
A fost, în câmpul său parnasic,
Un băjenar lângă Atlantic,
Strunindu-și viersu'n modul clasic;

Fugind de școale și sisteme
Și ascultându-și doar simțirea,
El s-a'nchinat la două teme:
Dorul de Țară și iubirea;

Acestea-s căile pe care
Cucernicește le-a bătut,
C'un dor ajuns la disperare
Și-un patetism de țipăt mut,

Câtând astfél să-și umple golul
Atător peșteri sufletești,
Să-și populeze-astfél *atolul*
Singurătății românești,

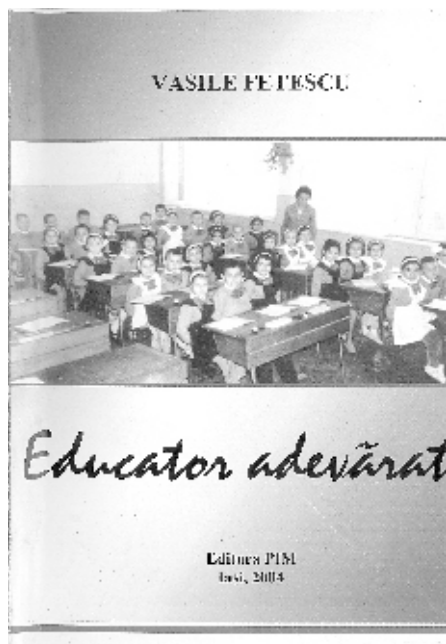
Sub cerul rău al deștărării,
Sperând c'apoi l-or integra
În glia literelor Țării, -
În glia'n care s'o'ngropa.

Alexandru Mănăstireanu

Profil Vasile Fetescu

Profesorul ieșean Vasile Fetescu, al cărui debut profesional e legat de orașul Bârlad prin cei șapte ani sluiți cu rezultate pe măsura pregătirii și a vocației sale de „Educator adevărat”, se prezintă și ca un harnic și talentat condeier.

Oriunde a fost pus să lucreze și orice misiune a primit din partea forurilor conducătoare, a acționat în deplină concordanță cu propria-i structură

sufletească dublat de pasiune și vocație pedagogică.

Cu mintea deschisă, ageră, stimulată de slova cărții și-a propus ca țel să ajungă învățător în satul natal și a ajuns un desăvârșit pedagog – un adevărat model de urmat.

A slujit și a sfințit ogorul școlii formând generații întregi de învățători care, la rândul lor, au făcut cinste pedagogului care i-a pregătit.

Dacă în perioada activității la catedră a publicat două volume de „Preocupări pedagogice”, conținând „Studii și cercetări psihopedagogice” în două volume (1982 și 1995), după pensionare, cu o hărnicie deosebită a scris și a scos de la tipar încă zece volume de proză, versuri și aforisme, cu titluri cât mai sugestive, precum: „Flori târzii”, „Parfum de spinii”, „Educator adevărat”, „Toamnă la Copou”, „Lumina educației”, două volume (2005 și 2007), „Vâsleaș în luntrea vieții”, „Stropi de înțelepciune”, „Acorduri pe strune de suflet” și „Trompeta cu surdină”, care

sper să nu fie și ultimul volum.

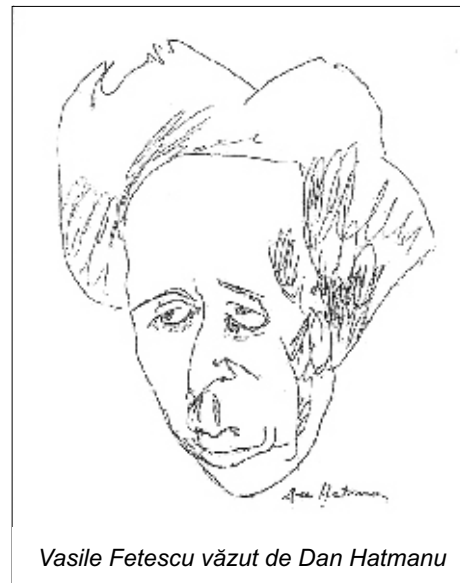
Autorul a avut bunăvoința de a-mi trimite cinci dintre ultimele titluri din care au prezentat în „Academia Bârlădeană” „Acorduri pe strune de suflet” și „Lumina educației”, ed. a II-a din 2007.

Acum încerc să prezint pe scurt „Educator adevărat” și „Stropi de înțelepciune”, reamintind pentru o cât mai bună înțelegere, unele idei și principii exprimate de autor.

Astfel:

- educatorul nu este un simplu funcționar, ci este o personalitate cu înalte răspunderi sociale și morale;
- iubirea de profesie, integritatea morală și verticalitatea caracterială sunt trăsături definitorii ale educatorului;
- nu pot fi considerați învățători de elită cei care obțin rezultate foarte bune lucrând cu copiii aieși;
- vechea Școală Normală era o școală a muncii intelectuale și fizice, deci se pune accent pe educația prin muncă și pentru muncă;
- întâlnirile de promoție sunt o manifestare pregnantă a spiritului normalist;
- țăranul de altădată era stăpân pe copiii lui, crescându-i în cultul pentru muncă și al credinței, clădind astfel veșnicia de la sate;
- e periculos să i se ofere copilului prea mult, fără să i se ceară nimic;
- observă criza economică și morală a societății noastre de după 1989, subliniind că va fi nevoie de cel puțin două generații pentru redresarea morală;
- „scot cărți pentru a-mi consuma timpul în mod util și plăcut, pentru a-mi oferi o bucurie și a crea cititorilor clipe de delectare sufletească și înălțare spirituală.”

Volumul „Stropi de înțelepciune”, cu sugestiva imagine de pe copertă a Gânditorului de la Hamangia, conține 666 de sentințe și

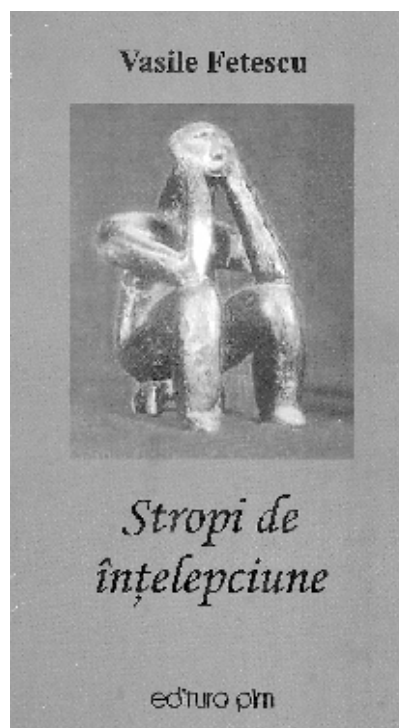
Vasile Fetescu văzut de Dan Hatmanu

judecați de valoare asupra unor probleme deosebite – toate filtrate lapidar în mintea, inima și sufletul unui om și pedagog desăvârșit, așa cum se prezintă Vasile Fetescu.

Astfel, tratează sintetic despre educație, cultură, învățare, personalitate, caracter, prietenie, dușmănie, politețe, bogăție, sărăcie, singurătate, bine, rău, dreptate, adevăr, familie, căsătorie, copii etc.

În finalul volumului, un surprinzător și consistent dialog în două părți, din care se observă pregnant personalitatea de om al școlii și al cetății, care-și analizează activitatea până la momentul actual.

Și o noutate de ultim moment: Vasile Fetescu abordează o nouă direcție în scrisul său: *fabula*, cu referire directă la aspectele morale negative ale originalei noastre tranziții. Exemplific doar prin „Seductie” și „Paradox”, semn că neobositul confrate scriitor mai are încă destule resurse pentru a ne mai oferi valoroase și atractive pagini literare.

Petru Bejinariu

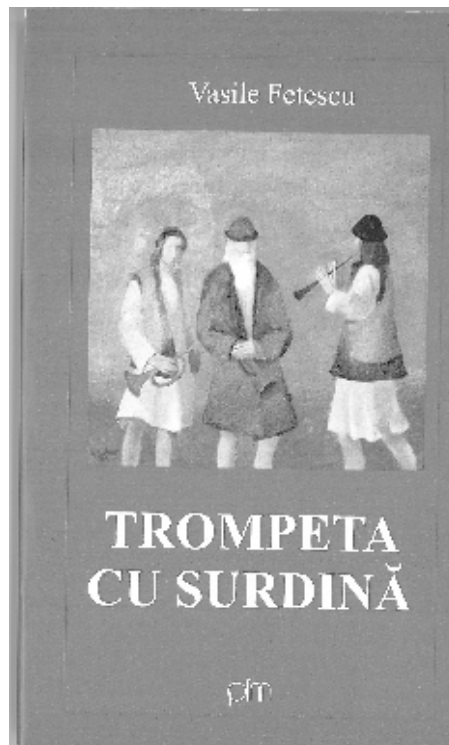
Note de lector

O nouă și frumoasă carte sub semnătura scriitorului Vasile Fetescu, *Trompeta cu surdină*, a apărut la Editura Pim din Iași, 2008. În cuprinsul acestei cărți am găsit cinci capitole intitulate semnificativ: *Frământări interioare*; *Consonanțe lirice*; *Accente educative*; *Eseuri în versuri albe* și *Fantezii cosmice*. Prefața este semnată de Nicolae Busuioc și reprezintă un elogiu la adresa scrisului și a scriitorului care lasă „cititorului plăcerea alegerii între nostalgie și optimism, între recunoașterea greșelii și virtute, adevărul tău și al celui alt, învățare și ignoranță, lacrimă și lumină”.

În poemele lui Vasile Fetescu regăsim gânduri, experiențe de viață, fapte importante, idei care se leagă sau se ramifică „precum explozia vegetației primăvara”.

După prefață, în loc de introducere, autorul, sub titlul *Lămurire*, ne aduce la cunoștință că la Școala Normală Șendriceni-Botoșani a fost coleg cu profesorul Heracles Isopescu din Frătăuți Noi și care, în poezia *Grădinarul* (cu înțeles de educator) publicată aici, în cele șapte strofe a cuprins titlurile celor șapte cărți scrise până acum de Vasile Fetescu. Și tot aici este invocată cartea lui Petru Bejinariu *Familia Isopescu în mișcarea națională din Bucovina*, prilej cu care autorul menționează că Heracles Isopescu este „unul dintre ultimii descendenți al vestitei familii bucovinene

Isopescu”. Dar un descendent este profesor în activitate, iar fiul său student, așa că arborele genealogic al acestei familii continuă.

În poemele grupate sub titlul semnificativ *Frământări interioare* se află versurile care dau titlul cărții *Trompeta cu surdină*. După ce autorul ne spune că la venirea pe lume și în primii săi ani de viață avea trompeta fără surdină,

pe parcurs a dobândit-o după îndemnul actualei sintagme guvernamentale „cioc mic”. Și deși ofurile se spun acum fără surdină, nimeni nu vrea sau nu are timp să le audă: „Dar credeți că mă aude cineva? Aș!”. Și tot aici poemul *Aș vrea* confirmă cu talent și gândire profund umanistă. „Aș mai vrea să fiu o lumină/ mai puternică decât a astrului zilei,/ să pătrund adânc în tenebrele răului planetar,/ să-l ard cu laserul înțelepciunii/ și să instaurez binele și frumosul uman”. M-a încântat frumusețea sintagmei „laserul înțelepciunii!”.

Fie că e vorba de *Împăcare*, *Așteptare*, *Confesiune*, *Încredere* sau *Aspirații* constat în toată ființa pedagogului inteligent și robust, ființă exprimată în „cuvinte potrivite”. În capitolul *Consonanțe lirice* suntem introduși în atmosfera vârstei scriitorului, frumusețea „rotundului”, mândria sa de cetățean european și în frumusețea florilor, care îi produc „fiori de plăcere”. Vocația de adevărat pedagog aduce în paginile capitolului *Accente educative* copii, părinți și bunici, dar mai cu seamă admirabila cugetare: „Și mai cred încă în înscăunarea la Domnie a legii, a culturii și a moralității pe tot cuprinsul pământului strămoșesc” (*Mai cred*).

În poemul *Elogiu* Vasile Fetescu pune în locul inspiratei butade „Carte frumoasă, cinste cui te-a scris!”, una de actualitate, cu direcție îndreptată spre cititori și care are formularea „Carte înțeleaptă, cinste celui ce te va citi!” Este un îndemn pornit dintr-o reală îngrijorare.

Și capitolele următoare cuprind poeme cu mărturisiri clare și profunde despre viață și scriitori, despre cuvinte și zâmbete, despre trecut și viitor. Mi-au atras atenția ideile din ultimul capitol intitulat *Fantezii cosmice*. „Mi-am făcut condei din oiștea de la Carul Mare, cu penița din geana de soare, ca să scriu”... spune autorul într-un text care urcă scrisul în Univers, iar poemul *Steaua mea* notează că „fiecare om se naște cu steaua lui”, care îi „diriguieste existența” și care apune odată cu omul pe care l-a însoțit toată viața.

Scriitorul Vasile Fetescu a „dăltuit ca-n piatră în cuvinte” probleme fundamentale de viață de la vârsta prunciei la pragul trecerii în viața „de veșnică odihnă”, cu multe și ample înțelesuri pe care le dezvoltă și în această carte merituosul pedagog de-o viață.

SEDUCȚIE

Doi cocoși,
infatuați și belicoși
plini de aroganță
s-au luat la harță
pentru o găină
deși curtea-i plină!

Disputata-naripată,
de pintenai preferată,
este o biată puicuță,
cucuietă și plinuță,
dar care are *pe vino-ncoace*
fiindcă știe să se-mbrace.

Penele galben-roșcate
le-a înșirat pe-aripi, pe spate
și, dintr-un impuls frivol
s-a lasat cu fundul gol
așa, pentru fascinație
și cocosească tentație.

Faptul prezentat, aleator ales,
are și un moralistic înțeles:

Asemenea galinaceei *depravate*
există destule tinere dezinhitate,
zvelte și sprintare,
de aventuri erotice amatoare,
care-și expun, fără pudoare,
ale corpului părți seducătoare.

PARADOX

Pe când școlar începător eram
Și buchăa cărții abia o deslușeam,
Textele de lectură din Cartea de citire
Se încheiau cu câte-o înțeleaptă tâlcuire.
Multe dintre acestea mi-au rămas în minte,
Devenindu-mi folositoare învățăminte.
Zicători și proverbe izvorâte din minți sclipitoare
Ne îndemneau la binefaceri și intrajutorare.
O zicere scurtă, exprimată în termeni modești,
Afirma laconic: *bine faci, bine găsești!*
Respectiva cugetare cu valoare necontestată
O fi fost la înălțime și operantă altădată
Pentru că în vremurile noastre, dominate de mișei,
Mai adesea te-ntâlnești cu opusul ei;
Adică un bine, cu gând curat înfăptuit,
În mod paradoxal, cu rău e răsplătit.

Constantin Ostap

Pasiune și modestie...

De ani buni, îl întâlnesc pe scriitorul și pe publicistul Ion N. Oprea la etajul 2 al Bibliotecii „Mihai Eminescu”, deci la „periodice”. Mereu în față cu maldăre de reviste și ziare din alte vremuri, cu movile de cărți, tot din alte vremuri, trudește cu osârdie (simt nevoia să utilizez arhaisme...) și, din vreme în vreme, îmi oferă ultimul său volum, despre care a păstrat o totală ...discreție, ceea ce face și mai plăcută surpriza.

Și mă întreb de ce nu-i regăsesc numele în volumul lui Nicolae Busuioc – **SCRIITORI ȘI PUBLICIȘTI IEȘENI CONTEMPORANI – DICȚIONAR** (editura VASILIANA 98, Iași, 2002). Căci mă impresionează notația: *De același autor* din ultimul volum pe care l-a dăruit soției mele, *Personalități moldave*, cu măgulitoare dedicație, menționând titlurile celorlalte zece volume publicate, închinare plaiurilor ce-i sunt dragi: Bârladului, Vasluiului, Hușului, Dorohoiului, sau memoriei poetului Alexandru Mălin Tacu.

Mă opresc la volumul menționat¹⁾ cu acel *Cuvânt înainte* al autorului, ce se încheie cu:

„Succes la lectură, cititorule drag!”

Căci Ion N. Oprea este un incurabil...sentimental, care ne mărturisește: „Inițial, cartea de față s-a vrut a fi o continuare a *Jurnalisticii mele împreună cu cititorii*, intitulată *Cu capul pe umărul meu*”, realizată în 2005 la *TIPOMOLDOVA* Iași...”. Urma motivarea deciziei finale, care a dus la apariția volumului de 592 de pagini, pe care îl am în față. Și privesc fotografia autorului de pe coperta a IV-a, având dedesubt mărturisirea: „Pentru ca marile noastre personalități să nu rămână de tot în uitare, am găsit necesar să le prezint, fie și numai pentru a le reaminti pe câteva...Dacă am făcut bine, vor judeca cititorii. Autorul”.

Personal, ca simplu prieten al autorului, spun, cu toată sinceritatea, că a făcut foarte bine, chiar dacă trăim vremuri în care calculatorul face acerbă concurență clasicului „citat”. Spun aceasta gândindu-mă la relațiile preseii („Cum i-a răpus UE pe Cragiale și Creangă?”), comentând scoaterea din programul bacalaureatului 2008 a unor personalități precum Caragiale, G. Călinescu, Bacovia, Ion Creangă...și includerea „temelor” de gen „Raportul Tismăneanu”. Deci, spune la început prietenul meu: „...A scăzut și devine de domeniul trecutului **citirea** (s.n.) sau informarea despre cărțile apărute (...) Față de asemenea situații, care înseamnă și multă indiferență și dezinteres, nu poți sta pasiv...”. Și Ion N. Oprea ne arată ce înseamnă să fii... activ. Căci „...**scripta manet**” și volumul lui Ion N. Oprea va fi – vorba domnișoarelor romanțioase de odinioară –, o piedică în calea uitării...”.

În consecință, autorul îi readuce între noi pe „ministrul de Culte doar șase zile” (episcopul cărturar Melchisedec), pe Nicolae Iorga (prezența lui la Negrești și pe meleaguri vasluiene și bârlădene), pe Al. Vlahuță, pe bizantinologul I. D. Ștefănescu, pe George Tutoveanu, Iosif Sava, C. D. Zeletin, Stroe Belloescu, Ion Adam, P. P. Carp, Th. Ștefanelli, Th. Șerbănescu, D. D. Ollănescu-Ascanio, Spiru Prasin, Artur Enășescu, Elena Fargo, Natalia Negru,

G. G. Ursu, hușanul Gh. Chiper, Valer Mitru etc., etc., - până la prietenul nostru din Bucium, Ioan Costache Enache, autorul *Cronicii de la Bucium* și, recent, al volumului *Boțești – Gugești Monografie*” (editura PIM, Iași, 2008), cu o postfață de Ion N. Oprea.

Îl întâlnim în volum, cunoscându-i pentru prima dată (în ceea ce mă privește...), pe învățătorul Mihai Pop din Răducăneni, pe Dan Alexandru Boureanu, pe George Nedelea („om de cultură”), pe Gh. Vrabie, Ștefan Baștă, Alina – Mihaela Pricop, Vasile Fetescu, Petre Bejinariu, părintele Ioan Marina Vasluianu... Va fi, pentru mine, un prilej să-mi măresc numărul prietenilor (dispăruți) într-un...literatură.

Și încă ceva: mă conving – pentru a câta oară? - că nu trebuie niciodată să spui că „știu” chiar când este vorba de personalități intrate în Istoria literară. Căci Ion N. Oprea ne demonstrează că mereu se vor găsi noi informații care au scăpat „exegeților” și pe care le poate aduce la lumină un modest cercetător de genul autorului volumului în cauză. Exemplele sunt numeroase. Să vorbim doar despre trei dintre ele.

Primul ar fi „ministeriatul” episcopului Melchisedec (1823-1892), autorul „Cronicii Hușilor și a Episcopiei cu asemenea numire” (1869) și a multor altor valoroase lucrări despre care, cu umilire mărturisesc, iau cunoștință din lucrarea prietenului meu. Aflu, deci, cu privire la acel ministeriat: „...Cercetări ulterioare mi-au dezvăluit că *Arhimandritul n-a fost ministru decât 6 zile. Iată din Monitorul nr. 173 din 7 mai 1860 scrisoarea de demisie a ierarhului: << Prea Înălțate Doamne, Chemat de Înălțimea Voastră la postul de ministru senator de stat la Departamentul Cultelor și al Instrucției Publice (...) Am primit dar chemarea, ca veneratul semn al bunăvoinței Înălțimii Voastre, de a ridica clerul din îngiosita lui poziție, în care l-a aruncat tristețe împrejuri ale patriei noastre (...) ceea ce m-a îndemnat a răspunde la chemarea Înălțimii Voastre au fost chiar canoanele bisericești care învoiesc clerul când va fi chemat de legi, a lua asupra-I purtarea de grijă pentru orfani, văduve, pentru lucrările bisericești și pentru alte însărcinări compatibile cu religiozitatea și cu frica de Dumnezeu (...).*”

În privirea mea de ministru de Culte, cu educația tinerimei, cu cutia milelor și cu averea bisericească, nu este decât tocmai cazul învoit de canon.

Ca, cleric însă, dator de-a pururea a gândi, a lucra și a mă ruga pentru pace și unirea tuturor și pentru întemeierea dragostei între creștini, văzând că ființa mea în postul de ministru al Cultelor și al Instrucțiunii Publice a ridicat împotrivire din partea unor onorabili deputați (...) vin umilit a depune Înălțimii Voastre demisia mea din postul de ministru, cu care creștineasca Voastră râvnă m-a onorat...”

Al Înălțimii Voastre, într-un tot plecat și supus serv, *Arhimandrit Melchisedec, 1860, Mai, 6 zile>>*“.

Domnitorul Alexandru Ioan Cuza a regretat decizia înaltului prelat:

„Am primit cu părere de rău asemenea demisie de la prea cuviosul Arhimandritul Melchisedec, carele, prin nobila sa purtare în lucrările divanului Ad-hoc consultativ,

→

→ destul închezeșluește adevărate servicii într-un moment de tranziție așa de gingaș...”

Ca urmare, ministrul al Cultelor a fost numit Mihail Kogălniceanu.

Al doilea caz: venirea în Iași a lui Nicolae Iorga în septembrie 1887. A fost lămurită de către omul politic G. G. Mironescu (1874-1949), lider al Partidului Național Țărănesc, în ședința Academiei Române din 28 martie 1941, după moartea tragică a marelui istoric. G. G. Mironescu își intitulasă expunerea „Amintiri despre Nicolae Iorga”: „În septembrie 1884, eu am intrat prin concurs bursier în internatul liceului din Iași, care a fost chemat (numit, n.n.) mai târziu Liceul Național. Înaintând regulat, am ajuns în septembrie 1887 în clasa a patra. Atunci a venit în internat Nicolae Iorga, în clasa a șasea. El făcuse la Botoșani patru clase gimnaziale. Pe când era în clasa a cincea a liceului din Botoșani – după câte știu – el a fost eliminat din școală pentru un motiv care nici nu era exact și de-ar fi fost exact, nu trebuia să aducă eliminarea: i se imputase pe nedrept că nu salutase un profesor (!)...”.

Al treilea caz: Stroe Belloescu (1838-1912). Am trecut de nenumărate ori prin Bârlad, prin fața clădirii ce adăpostise, în timpul vieții lui, ctitoria sa din 1906, denumită *Așezământul cultural „Casa Națională”* (în prezent – Casa Națională “Stroe S. Belloescu”, Biblioteca Municipală). M-am tot întrebat: „Cine a fost Stroe Belloescu și cum a fost tragicul lui sfârșit în 1912?”. Găsesc acum un răspuns competent în lucrarea prietenului meu, cu trimitere și la documentarul „Biblioteca Stroe Belloescu la centenar; 1906-2006”, publicat în revista *Academia Bârlădeană*, nr. 4/2006.

Deci, filantropul Stroe Belloescu s-a născut la 20 martie 1838 la Câmpina, „dintr-o familie de mocani înstăriți”, originari din Săcelele Sibiului. Cu studii superioare făcute în Belgia, obține în 1863 diploma de inginer. În 1866 vine în Bârlad ca profesor de matematică la

liceul „Gheorghe Roșca-Codreanu”, de unde a ieșit la pensie în 1898.

În *Neamul Românesc* din 8 mai 1910 a fost publicat articolul „Un binefăcător: Stroe Belloescu”. Erau reamintite faptele sale filantropice (școala din satul Grivița, școlile din satele Pleșa și Trestiana). În 1904, ctitorește la Grivița și o frumoasă biserică. Tot aici, în 1904, în curtea școlii, a ridicat un bust în bronz al lui Alexandru Ioan Cuza (inaugurat la 17 octombrie 1904), pe părțile laterale ale monumentului fiind amplasate figurile sfetnicilor domnitorului, Mihail Kogălniceanu și Costache Negri. Era „...cel dintâi monument al celui de neuitată și veșnică amintire Cuza Vodă”.

La 24 ianuarie 1909, în localitatea Grivița, la sărbătorirea semicentenarului Unirii din 1859, „...vorbește răspicat, plin de bărbăție și vigoare, băranul venerabil, martorul vremii de la 1859, senatorul Belloescu...”. Era fostul comandant de batalion Stroe Belloescu, combatant în războiul de Independență din 1877.

Acest mare patriot și binefăcător a fost asasinat mișelește în ziua de 20 octombrie 1912, împreună cu vizitiul lui, Nicu Opreșan, de o bandă de 15 tâlhari, „...care au crezut că vor găsi la el bani nenumărați...”.

Îată lucruri pe care nu le-am știut și pe care le aflui acum din volumul „Personalități moldave”, odată cu alte multe – informații, datorită harnicului cercetător al actelor de cultură Ion. N. Oprea, pentru care nu găsesc suficiente „cuvinte potrivite” spre a-i elogia nobila strădanie. Sunt convins că o vor face alții, mai îndreptățiți ca mine, să se pronunțe asupra valorii acestei lucrări, în care s-a investit atât de mult suflet și dăruire.

Iași, 4 iunie 2008

1) Ion N. Oprea, *Personalități moldave*, Editura P.I.M. Iași, 2008

Inedit

Nichita Stănescu, în emisiunea „Jurnal de poet”, la Radio București, despre istoricul literar Fănuș Băileșteanu

(9 decembrie 1977)

Fănuș Băileșteanu mi-a făcut darul de a-mi încredința unul dintre exemplarele cărții sale *Introducere în opera lui Mihail Sadoveanu*, fapt care mi-a făcut fericită o noapte întregă de lectură. Cu câtă bucurie am putut să primesc această carte și ce mândrie scriitoricească am putu să am, aducându-mi aminte că este a patra carte pe care, în ultima vreme, am citit-o despre acest mare maestru, îndrăznesc să spun, românesc, a acestei mierle a vorbirii înalte. După minunata carte a lui Manolescu, după cele atât de dragi sufletului meu semnate de Pompiliu Marcea și Zaharia Sângeorzan, această a patra mă încredințează de permanența stimei și perpetuitatea conștiinței noastre estetice. De altfel, această revigorare a prezenței lui Mihail Sadoveanu în inima noastră, în sufletul nostru, în conștiința noastră, în cultura noastră și în spiritualitatea noastră nu are un caracter întâmplător, ci ea corespunde unei necesități, așa spune chiar, istorice.

Deși mai toți am fost întrucâtva contemporani cu el, Mihail Sadoveanu a fost contemporan cu toată istoria românilor. Romanul lui istoric este atât de profund, de gingaș, de puternic – pentru că a avea finețe nu înseamnă a fi slab, ci, după gândul meu, dimpotrivă – încât el ne este perpetuu necesar odihnei noastre intelectuale.

Nu pot să uit când profesorul Tudor Vianu mi-a făcut cinstea să mă invite la sărbătorirea lui Mihail Sadoveanu petrecută la Academia Română, nu pot să uit că mă uitam la profilul lui cum m-aș uita la *Miorița*. Atât de mare și covârșitoare a fost personalitatea lui scrisă, încât cea văzută, măcar o dată cu ochii, de neorbit îmi este ochilor mei.

Drag îmi este Fănuș Băileșteanu că s-a aplecat, cu inteligența viguroasă a tinereții, nu într-o vale, ci spre un pisc.

Elena Petriman

Despre nenea Silică

Nenea Silică a fost fratele tatălui meu. Spun că a fost, pentru că de mult nu mai este. Eu doar am auzit despre „nenea Silică”, nu l-am cunoscut, nu văzusem lumina zilei când el a plecat pe front. Dar povestea despre imposibila lui iubire, desprinsă parcă dintr-un roman, m-a impresionat în mod deosebit.

Era al doilea copil al bunicii din partea tatălui. Rămasă văduvă de război, femeie aprigă, fire luptătoare, fiică de răzeși de pe meleaguri burdusăcene, bunica nu s-a mai recăsătorit. Toți copiii, trei la număr, i-a crescut singură. Și tot de una singură i-a așezat la casa lor, fiecare cu pământul lui, împărțit în mod egal, fiecare cu casa lui. Ultimul copil, nenea Neculai, nici nu se născuse la plecarea bunicului pe front, în primul război mondial. Poate că de aceea bunica i-a pus numele de botez Neculai – așa cum îl chema și pe bunicul – și l-a avut, întotdeauna, mai aproape de sufletul ei.

În sinea ei, bunica se gândea mereu că, odată și odată, atâta timp cât nu primise vreun act oficial care să dovedească moartea soțului, dat dispărut pe frontul primului război, mai putea spera că, într-o zi, se va întoarce acasă. Și a sperat toată viața. Copil fiind, de multe ori o surprindeam pe bunica privind îndelung de pe prispa casei, cu mâna streășină la ochi, de-a lungul drumului. Vedeam cum apoi, pe furiș, cu colțul basmalei ștergea lacrimile ce o podideau.

Femeie hotărâtă, a ținut să respecte, cu orice preț, promisiunea făcută bunicului, de a trimite copiii la școală. Cum nu avea posibilitatea să întrețină, în același timp, trei copii la studii, după terminarea studiilor gimnaziale, în chiar satul Burdusaci, pe atunci comună aparținătoare de fostul raion Zeletin, ținutul Tecuci, nenea Silică a fost primul dintre frații care s-a înscris la Școala Normală din Tecuci, cu gândul să ajungă învățător. Urma la rând nenea Neculai, mezinul familiei. Iar tata, fiind cel mai mare, avea pe umeri răspunderea întreținerii la studii a fraților mai mici. De aceea, încă de copil, bunica l-a ținut pe lângă ea, să o ajute la treburile gospodărești și la muncile câmpului.

După absolvirea Școlii Normale, nenea Silică a revenit în satul Burdusaci, unde bunica se îngrijise deja să-i construiască o casă, alături de cea părintească, pentru când se va căsători, spunea ea.

Dar gândurile mamei nu se potriveau cu cele ale fiului. Într-o zi, nenea Silică spune:

- Mamă, a venit timpul să mă așez și eu la casa mea. De aceea, m-am gândit să mă căsătoresc.

- Bine, mamă, dar cine este fata care gândești că este potrivită pentru tine?

- Uite, eu o iubesc pe Natalia, o știi, fata lui Nastac.

- Doamne apără și ferește! sare ca arsă bunica. Nu se poate! Este din neamul nostru, din partea Stăteștilor și a Grozeștilor!

- Dar ce neam o fi dacă eu nu am știut că am fi neamuri?

- Este vara ta, vară de gradul trei. Iar în casa făcută din munca mea, nu vei putea intra cu ea nici dacă eu aș fi moartă! spuse bunica.

Aici discuția s-ar fi terminat, dar nenea Silică, în încăpățânarea lui, nu a luat în seamă vorbele mamei lui, a

plecat după Natalia, a cerut-o de nevastă, a luat-o de mână și s-a instalat cu ea în casa cea nouă, spunându-i bunicii că doar pe Natalia o vrea de nevastă și pe alta nu. Iar bunica, în încăpățânarea ei, nu a vrut să accepte această căsătorie, cu niciun chip. Bineînțeles că, în aceste condiții, Natalia a bătut în retragere și s-a întors în casa părinților ei. Nenea Silică nu a mai rămas nici el să locuiască în casa cea nouă. Cu durere în suflet, simțindu-se despărțit pe nedrept de singura femeie pe care o iubea, a părăsit, pentru totdeauna, casa pe care bunica o construisese pentru el.

După câteva zile de la această întâmplare, era în vara anului 1941, luna iunie mai precis, în ziua de 22, înainte de orele amiezii, au început deodată să sune goarneaua pe ulițele satului și să bată clopotele în bisericile Sfântul Nicolae, Sfinții Arhangheli și Sfântul Gheorghe, din satele Burdusaci și Oprișești. Se suna mobilizarea! Cu un an în urmă, la 28 iunie 1940, Basarabia fusese iarăși furată. În inima ei de mamă, bunica a început a tremura la gândul că toți cei trei feciori vor trebui să plece pe front. A început a plânge, rugându-se la Dumnezeu să nu fie chemați toți trei deodată când, în pragul ușii, se ivește fiul ei, Silică, spunând:

- Am venit să-mi iau bun rămas. Plec pe front.

- De ce să pleci, doar nu te-au chemat!

- Nu m-au chemat, m-am oferit eu, voluntar. Nu m-am lăsat să mă căsătoresc cu cine am vrut eu, atunci privește-mă bine, poate pentru ultima dată. Aici, acasă, fără cea pe care o iubesc și cu care nu pot să-mi împart viața, nu pot să rămân.

Acestea au fost ultimele lui cuvinte. Și dus a fost. De fapt, s-a dus, cu bună știință, direct spre moarte, pentru că, la câteva zile de la plecarea de acasă, se stingea din viață pe patul unui spital din Ploiești, ca urmare a rănilor căpătate pe front. Nu împlinise 29 de ani.

În copilăria mea, tata ne povestea că, în același an, rezervist fiind, cu patru luni înainte a fost și el rechemat în armată. Nu știa că, între timp, fratele lui plecase pe front. Și tot tata ne povestea despre ruperea frontului românesc de la Țiganca, acolo unde nenea Silică a fost rănit și retragerea forțată spre interiorul țării, asta explicând cum de-a ajuns nenea Silică la acel spital din Ploiești.

Mai târziu, după mulți ani de la terminarea războiului, casa lui nenea Silică tot mai era în picioare, aproape de casa bunicii. Nimeni nu a avut tăria să deschidă discuția despre vreo vânzare, chiar dacă se știa, în mod oficial, că nenea Silică a plecat pe-o cale fără de întoarcere. De multe ori o auzeam pe bunica sau pe tatăl meu spunând „la casa lui Silică”. O casă ce nu a fost locuită de nimeni, niciodată. O casă ce și-a așteptat stăpânul până când a început să se dărâme, an de an, bucată cu bucată. O casă în care femeia iubită a unchiului meu nu a fost acceptată pentru că, după spusele bunicii, nu ea, ci Dumnezeu nu ar fi îngăduit una ca asta, din cauza rudeniei. Sora mea mai mare povestea că, în realitate, cei doi s-ar fi căsătorit fără știrea bunicii. Dar, cu toate că, oficial, cei doi erau soț și soție, bunica nu s-a lăsat înduplecată și nu i-a dat voie unchiului meu să locuiască în casa construită de ea cu cea care, în fața lui Dumnezeu, nu putea să îi fie soție. Și tot sora mea spunea că, la fel de neînduplecată, bunica

noastră ar fi vorbit chiar cu preotul satului să nu cumva să officieze căsătoria religioasă, pe motiv de rudenie.

Natalia nu s-a mai căsătorit vreodată. Aflând despre moartea iubitului, a schimbat straiile pe care le purta cu altele, de doliu, și a părăsit locurile în care știa că el nu se mai putea întoarce. A plecat pentru totdeauna, pe alte meleaguri, fără ca cineva să știe încotro s-a îndreptat.

Iar bunica a rămas nu numai fără o noră, dar și fără un fiu. Poate de aceea, atunci când tata a vrut să se recăsătorească, mult mai târziu după moartea mamei, cu cineva din aceeași familie a Grozeștilor, opoziția bunicii a fost mult mai slabă.

Nu aș fi scris despre nenea Silică, sau cel puțin nu în felul acesta. În mintea mea plănuiam o lucrare mai vastă despre război, de fapt despre cele două războaie, în care bunica a pierdut două ființe dragi: soțul, în primul război, fiul, în al doilea război. Dar, în mod ciudat, o întâmplare din vara anului 2007 avea să mă determine să scriu aceste rânduri.

În încercarea mea de a culege cât mai multe informații despre bunicul meu dispărut pe front și despre unchiul meu, nenea Silică, mă adresasem și arhivelor M.AP.N. și, ciudată coincidență, răspunsul de la arhivă l-am primit chiar în ziua de 15 iulie. Era aceeași dată, deci, dar în alt an, cu data la care unchiul se stingea din viață, departe de casă.

La momentul scrierii acestor rânduri, am în față fotografia unchiului meu, singura de altfel rămasă în familie. Este făcută chiar în anul 1941, probabil de vreun fotograf din Tecuci.

Înalt, zvelt, picior peste picior, cu batista albă scoasă în afara buzunarului de la pieptul costumului negru, bine croit și așezat, cu chipul îngândurat, cu ochii de un verde spre

căprui, sprâncene negre bine conturate, fruntea înaltă, părul negru dat peste cap, fără vreo urmă de zâmbet pe fața albă, ovală, nenea Silică privește sumbru spre aparatul de fotografiat, ca și cum ar presimți ce avea să se întâmple.

Am în față și răspunsul de la arhivele M.AP.N. care confirmă, întru totul, că unchiul meu a plecat pe front chiar în ziua în care s-a sunat mobilizarea, prima zi de război, răspuns din care extrag:

„Certificăm că PETRIMAN VASILE, născut în anul 1912 luna 07 ziua 19, fiul lui Neculai și Casandra, a fost identificat cu următoarea situație:

- 22.06. 1941 – plecat pe front cu regimentul 24 Infanterie.

- 15.07.1941 – șters din controale, fiind mort în Spitalul Z.I. 419 Ploiești din cauza rănilor căpătate pe frontul de luptă, extras de deces nr. 944/1941 emis de către Primăria Municipiului Ploiești, O. Z. 540/1941."

Poate că atât i-a fost dat unchiului meu să trăiască, poate că așa a vrut el, poate că așa a vrut Dumnezeu, dar nu pot să nu constat toate acestea. Nu pot să nu constat că unchiul meu se avântase într-un război cu gândul de a scăpa de durerea unei iubiri imposibile prin focul luptei pentru reîntregirea patriei. Un război în care avea să se stingă din viață, printr-o stranie coincidență, cu doar patru zile înainte de împlinirea vârstei de 29 de ani.

Aceasta e povestea. O poveste scurtă despre o viață scurtă și zbuciumată. O poveste despre o lună de zile din viața unchiului meu. O lună de zile în care s-a produs sfârșitul unei dramatice iubiri, dar și începutul unui război. Un război în care unchiul meu, asemenea bunicului în celălalt război, nu a mai avut întoarcere. O viață de om ce s-a sfârșit atât de tragic și atât de curând!

DEBUTRafael-Tudor Lupașcu

Noapte înstelată

Cerul stelele-și arată
Luminând întreg pământul,
Ca o rază aurie
Și o lungă armonie.

Stelele de aur parcă-s,
Luna e ca un cristal,
Ele se arată toate
Luminând al nopții har.

Parcă într-un vis se află
Orice om de pe pământ,
Când privești cerul noaptea
E un vis fără sfârșit.

Poetul

Pe o bucată de hârtie
Poetul fiecare lume o descrie.
Poate o lume plină de jucării,
De multe lucruri și de minunați copii.

Sau poate...o lume plină de natură,
De zorii zilei plină de căldură,
O lume minunată ce pe hârtie o arată
Și fiecare vers,
Are părțica lui de Univers.

Un om cu un suflet
Ce ascunde un poet
Și scriind încet, încet,
Scoate la iveală
Un adevărat poet.

Mi-e dor

Mi-e dor de-a ta privire, mamă,
Mi-e dor de mângâierea ta.

Când eu plângeam,
Ea sufletul mi-l alina...

Mi-e dor să-mi spui
Că mă iubești,
Mi-e dor să mă alinți,
Când sunt cuminte.

Dar, din păcate
Ești departe.
În schimb,
În sufletul meu
Ești aproape.

Mi-e dor... mereu...

Ion Popescu-Sireteanu**Eva**

Luneca unduitor trupul ei și răspândea ademeniri tulburătoare. I se închinau frunzele și roua, o alintau florile și vântul, o sărutau îngerii și cerul. Și ea luneca prin marea grădină asemeni unui cântec mistuitor.

Diminețile murmurau rugăciuni, sfinții trăgeau cu ochiul, în timp ce pomul își dezvelea toate roadele. Și numai șarpele se prelingea ispită printre ramurile pline și făcea semne spre frumusețea creată din coasta lui Adam. Când s-a apropiat îndeajuns, i-a șoptit dansând printre ierburi:

- De dragul tău înverzește pădurea, se deschid florile, susură apele și adie cântul. Și tot de dragul tău s-a închegat dorul și s-au împletit zilele cu nopțile.

- Cine ești, ființă târătoare?

- Sunt cel ce stă în preajma tatălui ceresc și acum te învață să guști din fermecatele fructe ale iubirii... Hai, te apropie să începem marele dans al fascinantului tău trup...

Și Eva îl asculta copilărește și se bucura că va uimi grădina raiului cu mișcările ei de suveică cerească...

Dumitru Nedelea**Ceasornicul seismului din anul 1940**

Iată un fapt real și enigmatic, la care am fost martor ocular atunci când aveam numai 10 ani.

Este știut că în toamna anului 1940, mai precis în noaptea de 9 spre 10 noiembrie 1940, s-a produs un mare cutremur de pământ care a provocat nu numai importante pagube materiale, ci și victime omenești. Cutremurul a fost de o intensitate între 7 și 8 grade pe scara Richter, cu epicentrul în zona Vrancea.

Locuiam cu părinții mei într-o casuță modestă pe strada Gheorghe Doja nr. 15 în orașul Bărlad. Anul 1940 adusesse, după cât îmi aduc aminte, o toamnă lungă, cu mireasma florilor târzii și a gutuilor de prin grădini. În seara de 9 noiembrie 1940, întâmplarea a făcut să avem mulți musafiri, întrucât a doua zi era mare târg. Mă gândeam cum vor rămâne toți peste noapte, deoarece aveam doar două camere și, în plus, și doi elevi în gazdă.

După ce am servit masa, am mers să ne odihnim, musafirii dând semne de oboseală chiar din timpul cinei. Mama a improvizat paturi pe jos, folosind și sala care despărțea cele două camere, așa că aproape nu aveai unde pune piciorul. În jurul orei 22, tata și-a luat ceasornicul deșteptător de pe dulap și l-a așezat cu mare grijă pe marginea mesei, cât mai aproape de pat. Lângă ceasornic, pe masă, a așezat și lampa cu petrol, lăsând flacăra fitilului mai mică.

Gestul tatei de a așeza ceasornicul cât mai aproape de lampă mi s-a părut a fi un gest care nu-i era în obișnuință. Se mai întâmpla ca, înainte de culcare, să citească în pat, la lumina lămpii, însă nu și cu ceasornicul lângă el. Din când în când se uita la ceasornic, cu multă insistență, de parcă urmărea o anumită oră, apoi lua cartea și citea. Se tot frământa cu cartea în mână și cu ochii pe ceasornic, apoi ne-a spus să fim atenți că în acea noapte va fi un cutremur de pământ, cum de mult n-a mai fost. Mama, pe jumătate adormită, l-a dojenit spunându-i: „Culcă-te, Ghiță – așa îl alinta – și nu ne mai speria, că doar nu scrie în cartea aceea pe care o ții în mână de asemenea prăpăd.” Într-un târziu am adormit.

Nu știu cât timp s-a scurs, doar atât mai rețin, că m-am trezit legănat, într-un zgomot infernal și în cuvintele tatălui

meu: „V-am spus eu că o să fie cutremur, acum fugiți cât mai repede afară.” Nu voi descrie calvarul acelei nopți, groaza care ne cuprinsese pe toți, ci pot să vă spun că, mai tarziu, l-am rugat pe tata să-mi explice acea previziune și ce rol a avut cartea sau ceasornicul în toată povestea...

„Aveam impresia – povestea tata - că cifrele de pe cadranul ceasornicului veneau spre mine și mă obseda acel tic-tac care parcă îndepărta cifrele de pe cadran, iar minutarele stăteau pe loc și mă făceau să stau într-o continuă așteptare”.

În timpul cutremurului, ceasornicul deșteptător căzuse de pe marginea mesei pe dușumea, oprindu-se din mers la ora 3.

Regret și acum că nu am păstrat acel ceasornic cu ora încremenită a cutremurului din anul 1940.

(Apud „Pelerinaj printre orologii”, Ploiești, 2001)

I. Catina***Un sonet urât
pentru o femeie frumoasă***

Și umbra și lumina, azurul și seninul
Unind melancolia pe fruntea-ți gânditoare;
Printr-un ferice-amic frumosul și divinul
Se-ntrec pe a ta față mult tristă răpitoare.

În pieptul tău tânăr se leagănă suspinul,
Precum în fruntea serei o stea strălucitoare,
Și-o lacrimă sub geană-ți s-ascunde, precum crinul
Ascunde dulcea rouă sub frunza-i plutitoare.

Amarul astei lume nu ți-a lăsat vr-o urmă
În inima-ți senină. Surâsul tău din urmă
Întoarce la viață pe-un împărat murind.

E un surâs d-acelea ce-l scoate vr-o plăcere?
Atâta știu că mie-mi alină orice durere
Și d-al privi-nc-odată dau lira șovăind.

„Curierul românesc”, XVIII, 65,
sâmbătă 10 aug. 1846, p. 260

Gheorghe Clapa

Vremuri cumplite pentru bârlădeni în evul mediu

În harta Moldovei din descrierea lui Georg Reicherstorffer (n.n. în alte lucrări apare Reichersdorf) din 1541, apărută la Viena, printre cele 36 de localități apăreau menționate Bârladul, Vasluiul și Hușiul, reproduse în harta lui Gerard Mercator și în „Nouvel Atlas ou Théâtre du monde” (Amsterdam, 1558). „Târgoveții țărani” (birnici căsași) erau în secolul al XVII-lea o categorie de bază, cum rezultă din „Condica linzilor” din 1803. În 1699 se scria că în Moldova există orașe sau târguri fără ziduri și întărituri, și numai târguri și sate. R. Boscovich, în 1762 se referea la aspectul de sate al Bârladului, considerat de localnici „oraș” și Vasluiului „un sat mai curând mare și extins cu case dispersate ici și colo și „mizerabile”. La fel Tiepolt scria despre Iași în 1711. Hușiul era în 1791 considerat „joli village”. În 1790 se sublinia: „orașele mai mari nu sunt înconjurate cu ziduri și abia seamănă cu cele mai meschine sate din Italia”.

Invaziile turco-tătare din 1538, 1564, 1574, 1595, polono-căzăcești din 1595 și 1960, după relatările unor documente poaterioare, au produs adevărate dezastre și sub raport demografic. Într-un document din 1577 februarie 6, de la Petru Șchiopul se făcea mențiunea: „când au lovit tătarii cu război țara”. Aceste invazii s-au manifestat frecvent până în secolul al XVIII-lea, cu aceleași rezultate.

Autorul italian Gromo se referea în 1546 la abundența de resurse a Moldovei, dar și la distrugerea economiei acestei țări datorită evenimentelor politice, înlocuirea domnilor și expedițiile de reprimare turco-tătare. Dezvoltarea orașelor din secolul anterior și primele decenii ale secolului al XVI-lea a stagnat. Nu deținem informații mai ample asupra producției agrare și animale a țării, nici asupra anilor de secetă, foamete și epidemii, cum va fi cazul pentru secolul al XVII-lea. Mențiuni documentare se refereau la dezastrele invaziilor din 1538, 1564, 1574 și 1595. Anii de secetă și foamete au fost 1512, 1553, 1574 – 1575, 1585. „Abundență” în produse a fost 1588. Epidemii de pestă au fost în anii 1512, 1522-1553, 1588. Alexandru Lăpușeanu într-o scisoare adresată bistrițenilor cu data de 25 martie 1553, din Iași, se referea la ravagiile epidemiei de pestă, care a făcut mii de victime în rândurile populației agricole a țării și la lipsa mâinii de lucru în agricultură și la remedieri. În 1585 a fost secetă în Moldova. În 1588 se remarcă o abundență neobișnuită de produse agricole, cum n-a mai fost de 40 de ani, dar banii erau „răi” (asprii noi) din cauza dominației turcești. Aspru; la pl. aspri, s.m.: mică monedă de argint turcească care a început a circula din secolul al XV-lea (bizantin = aspron; sau limba neogreacă). În vara anului 1588 bântuie ciuma în Moldova încrîșă în catastiful lui Petru Șchiopul din 1591.

În secolul al XVII-lea, producția agricolă și animală în limite normale, a luat proporții, dar a fluctuat negativ în condiții de calamități naturale și evenimente politico-militare. S-a subliniat acțiunea devastatoare a invadatorilor străini care participau la aventura Movileștilor. Ieremia Movilă însuși s-a referit, în anii 1601-1602, la robirea și masacrarea locuitorilor din „săraca și devastata țară a Moldovei”, în „țara sultanului” („turcească”), din cauza foametei și opresiunii militare polone. În păduri erau copii morți de frig. Era periculos să se circule pe drumurile din Moldova. În Moldova nu este o singură localitate care să nu fi fost devastată cum a scris R. Heidenstein. În ianuarie 1603 Ieremia Movilă, se referea la foametea cauzată de recolta rea timp de doi ani, și la ciumă, datorită căreia în

septembrie-noiembrie 1603 rătăcea cu curtea sa peste câmpuri și păduri, pentru a evita contagiunea cu flagelul. În actele din 1616-1617, Radu Mihnea se referea la „Țara stricată și pustiită de oști”, la rolul nefast al boierilor, care au venit cu „multe oști leșești, cu mare răutate asupra țării” (în 1612 „și au pierit cu toții”). În 1623 Montalbani, fostul secretar al lui Gașpar Grațiani se referea și el la depopularea și devastarea țării și exploatarea populației prin contribuții în natură și în bani. Paul de Alep, care făcea referiri la localități din Moldova, în 1653-1654, unele eronate arată că populația din Moldova nu se poate evalua datorită incursiunii și robirii de tătari. În continuare sunt făcute aprecieri de către Bandini, suedezul Johan Mayer, Evlia Celebi, C.I. Hildebrandt și Ricaut. Date veridice pentru populația unor târguri din Moldova a consemnat Basetti în 1643, în dezacord cu acelea ale lui Diodat (1641), și Bandini (1646), unde Bârladul avea 175 de case și 550 de locuitori.

În secolul al XVII-lea anii de secetă și de foamete au fost numeroși de la un capăt la altul: anii normali – 1641, 1644, 1646, 1649, 1656, 1669; anii de secetă și foamete – 1601-1603, 1618-1619, 1621, 1632-1634, 1636, 1639, 1645, 1653, 1659, 1662, 1668, 1672, 1674-1675, 1678, 1681-1682, 1683-1684, 1683-1687, 1691; epidemii de pestă 1603, 1651, 1653, 1658, 1681. Un document din 1668 noiembrie 8 se referea la vecini (n.n. vecin, vecini, s.m. reg. inv.), țăran aservit stăpânului feudal și obligat să facă acestuia prestații în muncă sau să dea contribuții în natură ori în bani, plecați din satul Băcești a lui Simion Barnovschi, în alt sat pentru „flămânzime”. În februarie 1691 se scria că în Moldova este o mare lipsă și grâul se vinde cu 18 „imperiali” (n.n. taleri de argint – monedă care a circulat și în țările românești – germ. taller; un imperial = 120 aspri) și că tătarii din Bugeac aduceau pentru vânzare cereale la Iași.

În alte documente se făceau referiri la vinderea de sate și părți de sate cu prețuri derizorii, în timp de foamete, pentru salvarea existenței. Foametea s-a complicat în unii ani cu izbucnirea ciumei, cum a fost cazul în 1603, 1651, 1653, 1658, 1681. Agricultură nu se putea practica ani în șir din cauza invaziilor. În 1672, Cornelio Magni; în 1692, Ph. Avril, în 1686 De Burgo făceau referiri la Moldova. Constantin Cantemir în 1693 se referea la „vremi cumplite” și la „pustietatea” din Moldova. L.F. Marsigli se referea la „dezolarea Moldovei” din cauza invaziilor tătarilor. În 1688 Antonio Georgini și în 1689 Antonio Rensi se refereau la localități distruse și abandonate din Moldova de invaziile tătarilor, cazacilor și de poloni. În 1675 sunt distruse orașele Vaslui și Tecuci. În 1692 se scria că pentru tătari n-ar ajunge „zidul chinezesc cu 100000 de sentinele. În 1698 se scria că Antioh Cantemir a silit mulți boieri să plece în Polonia și Valahia și că Moldova avea 4 ținuturi locuite din cele 17.

Nicolae Mavrocordat compara, în 1711, Moldova cu o „corabie putredă”, devastată de tătari, poloni, suedezi și de lăcuste. Într-o „descrie” din 1703 se făceau, ca și anterior, referiri la abundența de grâne și de vin în sudul Moldovei și la locurile „pustii” din nord. Foametea din anii 1717-1718 a fost provocată de evenimentele din anii 1716, 1717; invazia austriacă și măsurile represive ale lui Mihai Racoviță, care a cerut intervenția tătarilor, scria Nicolae Kiparissa în cronică sa. O altă acțiune devastatoare a tătarilor nogai a avut loc în toamna anului 1758. Din 18 ținuturi 16 au fost jefuite în întregime, au fost luați 25000 robi, negustorii străini au fost spoliați.

Pentru secolul al XVIII-lea deținem informații mai ample asupra a anilor de secetă, foamete și epidemii: ani de „belșug”: 1705, 1710, 1717, 1727, 1754, 1780, 1782, 1785, 1792, 1793, 1802; ani de secetă și foamete: 1708, 1711, 1712, 1715, 1716, 1718, 1723, 1728, 1731, 1732, 1739, 1742, 1749, 1758, 1769, 1770, 1780, 1788, 1794, 1795, 1796, 1813; pesta și holera: 1709, 1718, 1719, 1729, 1730, 1738, 1757, 1758, 1766, 1785, 1795, 1796, 1798, 1813.

Turcii s-au mai umanizat, dar 2/3 din Moldova este pustiu, scria J. Bell d'Antermony în 1737-1738. Dominația austriacă era considerată mai dură decât cea turcească (1780). În 1774 se reafirma ceea ce se scrisese și în 1620, în legătură cu depopularea Moldovei, datorită în primul rând, obligațiilor fiscale, în ciuda fertilității solului. Alți călători: Carra (1782), Pietro Maggi (1774), J.G. von Eckhart (Jena, 1778).

Preocupările unei asistențe medicale s-a manifestat în raport cu iluminismul și cu curentul ilustrat de S.A. Tissot, autorul „Avis au peuple sur sa sante” (1761-1768), în care se făceau sublinieri în legătură cu înmulțirea populației, cu muncile excesive ale țăranilor și posibilității organizării unei asistențe medicale efective pentru producătorii de bunuri, și în legătură cu „șarlatanismul” în practica medicală.

Fenomenul „agrării” orașului în secolul al XVIII-lea s-a manifestat ca și în Polonia. În funcție și de „regimul cificului” (n.n. cific = moșie unică; conac de moșie; provine din limba turcă) din Imperiul otoman, majoritatea hotarelor și vetrelor târgurilor au fost atribuite rămânând un număr restrâns în categoria de târguri și orașe „domnești”. Acest fenomen n-a fost just intuit și delimitat de unii istorici. În 1805 se făceau referiri la „înmulțirea norodului” și la „scumpetea următoare în toată

lumea” și la insuficiența producției alimentare. Într-un arzmagzar (n.n. sau arzmahzar, s. n. cerere colectivă prezentată sultanului sau marelui vizir în numele unei țări, a unei provincii; arz, arzuri, s.n. (în.v.) Plângere scrisă (împotriva domnitorului) prezentată sultanului sau marelui vizir; prin extensiune, poruncă dată de sultan, prin care se impunea decapitarea sau schimbarea unui domnitor român; limba turcă arz „expunere”) către Poartă, din 17 decembrie 1794, se făceau referiri la seceta totală din acel an și la „lipsa de grâu, orz, popușoi și mai vârtos mălai”. S-a trimis la Istanbul „câtă zaherea a fost cu puțință (n.n. zaherea, zaharele, s.f. (turcism învechit), hrană, provizii (pentru armată). Tain pentru vite preparat din țărățe, sfeclă de zahăr, sare etc; prin extensiune nutreț, furaj. Variantă zaherea s.f; în limba turcă zahire; zaherea, s.f.: hrană, provizii pentru oameni și vite; zaharea, zaharele = produse alimentare, alimente; dare în natură pentru aprovizionarea aștrilor), „tăind din hrana copiilor”. Se cerea „iertarea mălaiului”. În septembrie 1794 se semnala exodul populației rurale din cauza foametei și a contribuțiilor. În 1796 țăranii se hrăneau cu scoarță de copac pisată. Ghindă nu se mai găsea. La alimentarea populației rurale în 1795-1796 cu jir și ghindă, scoarță de ulm pisată, cernută și amestecată cu făină de mei din care s-a făcut un fel de pâine, se referea și medicul A. Wolf. În 1808, Lamare scria lui Champagny că țăranilor, datorită obligațiilor impuse de ocupanți, le vor rămâne „ochii ca să plângă”.

În final conchidem că, intenția noastră a fost aceea de a se prezenta, în context larg și cât mai adecvat, datele disparate existente și accesibile, integrându-le într-o expunere organică de genul modelului economic statistic, depășind astfel nivelul descriptiv.

Roxana Galan

A-bac 2008

Cifrele, spun matematicienii, au scos întotdeauna omenirea din bălbăieli, poticneli, gafe istorice, prosteli, demonstrând că, această specie născută nobilă dar devenită perfidă, duplicitară, obtuză și în final decadentă, se descurcă la limita imposibilului. Nimeni însă până în acest moment, nu a reușit, mai abitir ca românul în secolul XXI, să se joace cu cifrele, reinventând a-bacul. În varianta „modernă” termenul poate însemna: fie cartonul cu găurele și cifre, fie bacalaureatul transformat în bile albe și bile negre, înșirate ca măregele pe ață...și...hop! mult căutata „piatră filosofală” a fost descoperită după milenii de lupte și suferințe spirituale, timp în care a fost regăsit și Sfântul Graal, pocalul de la care se adapă „comițiile de a-bac”, devenind o sursă nesfârșită de venit, care în mod miraculos se transformă în nesecate sume de bani ce hrănesc toate vanitățile, căci cică, banul e ochiul Necuratului...

A-bacul a fost metamorfozat în funcție de greutatea talerelor unui cântar ce ar conține în balanță: o bilă albă pentru un punct la un obiect de examen, ce cântărește 100 roni, iar în funcție de știința candidatului, dacă acesta este mai tâmpițel, poate urca până la 4-500 roni, indiferent de conținutul tezei; la sport dai tot atât, după tariful stabilit, ba chiar mai bine, că „e cantindați mulți” și vorba aia, „sportul e rege” mai ales, fotbalul, când l-au încoronat nu știu, dar într-o cloacă de porci, sămădău șef e Becali, deci modelul nu poate fi contestat. Pe cântarul numărătoare, înclinația șade precum dreptatea legată la ochi, dintr-o veche reprezentare greco-romană, știau băieții aia ce știau, că doar, societatea lor tot de corupție au „pieritu”: deci, pui banul... urcă bilele albe și dispar tot mai multe negre, dar nu până la egalizare ci până la dispariția celor negre, adică, aproape de perfecțiune. Dar perfecțiunea e o chestiune de reclama, pentru că omul contemporan este ori perfect corupt, ori intransigent, cale de mijloc nu există.

La a-bac 2008 două comiții s-au făcut remarcate, devenind „remarcabile”: 1) cea de sport, pentru că vă spuneam, după model, dacă șeful aruncă euroi și dolărei, comisiile împărțite în comitete de elevi strângători de dări și părinți donatori de marafeți, au adunat plicurile dodoloațe și le-au cărat în modestele apartamente ale examinatorilor, care sunt pe punctul de a face împrumuturi pentru o nouă amărâtă de mașină, pentru termopane și izolații de apartamente față de lumea din exterior, ca să nu mai răzbată nici un zvon din afară spre înăuntru. Prea bunii noștri colegi, după ce și-au notat cu propria inițială pe borderou clienții cu suma convenită ad-hoc, au plasat numerele, pardon, notele, că nici ei nu mai știau care erau note și care sumele încasate. În final s-a produs o răsturnare de scor: candidații de 10, care ar fi putut fi olimpici, au luat note de 8 și 9, pentru că erau prea buni și ofensau comisia, iar cei plinuți, care fuseseră scutiți de sport din cauza supraponderalității, au fost scutiți de căzutul în fund sau cap, obținând mult râvnita perfecțiune; 2) și cea de științe sociale, Codreanu, care a dispus de un cântar extrem de original, ce aprecia aproximativ astfel: ai scris 9-10 pagini, ai luat 9,50, ca să nu se creadă că dărnicia s-a născut în România, ai scris, 4-5 pagini, ai luat 7-8, pentru că, oricum efortul de gândire ar fi fost prea mare pentru unii care au făcut nu doar facultatea ci și viața la f.f.

Priviți imaginea liceelor din timpul contestațiilor. Cum poți contesta perfecțiunea? Și totuși, elevii au făcut-o: cei de nouă și zece s-au trezit cu șapte și opt, iar cei de șase și șapte au obținut note de nouă și zece.

Iată, răsturnarea heracliteană s-a produs. Auzi, dom-le, cică lumea s-a răsturnat cu susul în jos. Fiți serioși! Așa a fost dintotdeauna, dar ne place să stăm cu capul în jos și chiar dacă nu ne e rușine, suntem verticali, iar dincolo, cine știe, unde ne stau picioarele, acolo ne va sta și capul, știți, legea compensației...

Constantin Hușanu

INTERVIU CU NICHIPERCEA ÎN TOIUL NOPTII

După spusele unor înalți prelați, Diavolul îl poți găsi, fără să-l cauți prea mult, prin preajma petrecerilor de tot felul. Eram curios cum arată și am plecat în prospecțiune. La ușa unei cârciumi, așa, mai într-o parte, lângă o benă de gunoi, cu trupul în stradă și cu capul pe bordura trotuarului zăcea un cadavru; cel puțin așa părea; sau, poate, era în comă alcoolică! Să fie dracul prin preajma lui? Nici urmă. Orice ființă cu mintea întregă și care vrea să petreacă, nu alege un asemenea loc pestilențial! Tartorul trebuie să fie înăuntrul, la căldură, undeva lângă vreo subretă, ca să nu spun altfel...

Dau să intru în local și numai ce aud din urma mea:

- Te-am păcălit! Eram aici dar nu m-ai văzut, fiindcă nici nu trebuia să mă vezi!

Întorc capul mirat - nimeni! Mi s-o fi părut mie... și intru. Înăuntrul - atmosferă de pierzanie - tot după spusele înalților prelați. Mă așez și comand o tărie. Dacă mă amețesc, poate-l zăresc, că la oamenii lucizi și abștinenți nu se arată.

Fata care-mi aduse țoiul era pe jumătate dezbrăcată - ținută obligatorie pentru antreul Infernului. Chiar uitasem oarecum nudul feminin și grație picoliței îmi împrăști cunoștințele. Imaginea ei, ce mă îndemna să pun mâna, era un fel de bonus la prețul piperat al coniacului, un dar din partea patronului ca să mai ceri unul... Ceea ce am și făcut. De data asta picolița mă gratifică cu un zâmbet ce promite marea și sarea...

- Domnișoară - îi cerui eu, când veni să mă întrebe dacă nu mai vreau o tărie și mai specială. Nu știi dumneata unde se ascunde Belzebut? Cică pe aici își păstorește enoriașii...

Nu-mi răspunse; poate nici nu înțeleșese întrebarea din cauza muzicii asurzitoare, sau nu cunoștea termenul folosit de mine pentru diavol, că are atâtea! Dar se aplecă peste masă până la mine, și aparența ei de bluziță își deschise fereastra aurie, lăsând la vedere liberă zestrea mamară, pe care până atunci doar mi-o imaginam, ca să mă întrebe chipurile: „Cine să se ascundă?”

Fascinația peisajului anatomic, gândit de Mama Natură doar pentru sugari, atârând acum ca un strugure pe vița de vie, îmi bloca mintea și glasul. Neprimind nici un răspuns, picolița se retrase cu același zâmbet profesional de publicitate pentru pasta de dinți, îndreptându-se spre alte mese unde era strigată.

Privindu-i din spate torsul - îmi veni în minte sintagma populară: „un drac de fată”. Dar îmi revenii repede din starea de amețea produsă de cele două coniacuri și pusei apariția acestei idei pe seama alcoolului ce deformează și curbează verticalitatea gândirii. Fii treaz căutătorule în cele metafizice! Dracul nu e om - E drac. Poporul a făcut doar niște comparații, niște metafore, că tot românul e poet - atunci când a scos din spiritul lui pus pe snoave perla folclorică „un drac de fată”!

Și când mi-am dat seama că este imposibil să mai zăresc pe dracu chiar dacă ar sta în fața mea gol-goluț și cu coada în mână, devreme ce din cauza coniacului vedeam dublu clienții din local, am lăsat 50 lei pe masă și m-am ridicat să plec, intenție interpretată cu mare efort și greutate.

În stradă, trupul acela adormit se afla tot acolo iar eu mă întrebam, atunci când mai puteam formula vreo idee, unde să fi fost ascuns diavolul? In chelnăriță? Exclus! Dracul nu poate fi atât de frumos! Intrase, cumva în mine, odată cu „Alexandriionul” de nu mi mai puteam mișca picioarele? Sau noțiunea aceasta ce amenință omenirea este doar o abstracțiune, fără chip și asemănare?

Dimineată, cu mintea luminată, de un soare ce se ridicase bineșor deasupra orizontului, am stat strâmb (că mă durea stomacul) și am judecat drept. Și totuși „se învârte”! Adică ce, sunt

eu mai deștept decât miile de slujitori ai Evangheliei, care îndeamnă oamenii la reticență față de îndemnul ispititoare ale Diavolului? De nicăieri nu iese fum, dacă nu este acolo și puțin foc! Evidențele mă derutau.

Dacă Diavolul există în tandem cu Dumnezeu, din totdeauna, cu mult înainte de Big Bang, care a înmulțit boțul de materie de mărimea unei mingi de fotbal, cu densitate infinită, în câteva sute de miliarde de constelații, care aleargă și astăzi, ca împușcate, de detunătura provocată din plictiseala atomilor, acum vreo zece miliarde de ani, înseamnă că este infinit de bătrân și deține toate vicșugurile furate din inteligența Universului. După unii gânditori ale lucrurilor înalte, el ar fi partea opusă a Dumnezeirii, semnul ei minus, așa cum viața are oponentul ei - moartea. Deci nu există nimic fără concurența altui nimic, nu există Bine fără perechea lui - Răul. Așadar, după cunoștințele savanților acumulate de la facerea lumii și până azi, în preajma noastră, oameni de bine, stă ascuns Dracu!

Acestei entități mitologice, și chiar mai mult decât atât, i s-au atribuit un număr nelimitat de calități: șiretenie de vulpe, corupător nu numai de minore, ci și de femei măritate, îndemnător la hedonism sub toate aspectele lui cele mâi atrăgătoare, traduse adesea prin “zicala: „Bei mori, nu bei, tot mori!” - îndoiala ce i-o strecoară omului în cap, ce-l duce la delăsare în facerea unui proiect - început greu și abandonat repede; ce să o mai lungesc? Tot ce-i rău pe pământ, el zugrăvește cu descrieri suflăte în aur, ca inelul de logodnă. Numai ce-l pune fata pe deget și se și răstoarnă pe pat...

Așa se vorbește, dar eu sunt omul care nu cred „tot ce se vorbește”. Eu vreau certitudini, dovezi, „draci în carne și oase”. De hiperbolizări fanteziste, de deducții savante sunt sătul. Când cineva mă „trimite la dracu” vreau să știu precis cu cine o să am de-a face! Și unde anume, că Universul este infinit, în mișcare sa perpetuă, și fără nume la căile sale, cu excepția Căii Laptelui, și nu are numere, la casele de toleranță de pe planetele infinite la pătrat... Adică „adrisantul” este necunoscut, vorba lui Nenea Iancu.

Toate aceste inconveniente mă umplu de scepticism și mă fac să-mi cenzurez adesea expresia izbucnită în momente de criză: „Ce dracu?” Nu vreau să mă calmez cu numele unei persoane necunoscute, ceea ce ar însemna o falsă calmare. Un surogat de calmare, bazat pe fenomenul Placebo.

„Am văzut ce-ai scris mai sus! De ce mă învinovățești de toate relele de pe Pământ, când printre voi, muritorii, nu există o nevastă fidelă, exceptând bolnavele...”

Cine a vorbit? Mă întrebai cu voce tare și cătând speriat prin toate ungherele camerei de la etajul șase. Fereastra era deschisă, perdelele date în lături... Să fi intrat și ieșit pe acolo tocmai pentru a-mi brua cercetările, deocamdată doar mintale? Sau și mai rău, simțindu-mă pe urmele lui, s-a pitit aseară, când mă ameșisem, sub umbrela conștiinței mele... Și de acolo mă poate contra de câte ori îi voi „mirosi” urmele lui de copită. Cel puțin așa și-l imaginează caricaturistii „dați dracului” - un fel de homoid cu coadă și copite.

Hei! Ești acolo?

Ți-ai găsit să-mi răspundă cineva! Ce, dracu-i la dispoziția mea, vine când îl chem eu? El are de lucru în permanență. Puterea lui Dumnezeu e nemărginită! Și el trebuie să muncească „sub acoperire”, ca ofițerii de informații, fără știrea Domnului! Îți dai seama ce greu îi vine, pentru că Tatăl Ceresc știe tot ce face... Ba îl folosește, adesea, și ca nadă: adică să pună necredincioșii sau credincioșii pe jumătate - la încercare. Numai dacă treci de terenul lui minat plin cu capcane poți ajunge în împărăția Cerurilor! Face,

deci, servicii Domnului, un fel de acte de corupție în interesul general. Altfel îl răbda Dumnezeu?

Ceea ce gândesc eu acum sunt doar niște ipoteze nedemonstrate științific. Poate tot răul din lume este produs de alte forțe. Să ne amintim doar de sintagma „L-a pedepsit Dumnezeu!” Vai! Cine a stârnit această „acuză” n-a scos-o din capul lui. Și cine putea să i-o sădească acolo decât Diavolul. Cum, Dumnezeu există ca să pedepsească sau ca să ierte? Aici e o dilemă, ca și în replica lui Shakespeare: „A fi sau a nu fi!” E nevoie ca cineva să facă lumină odată. Nu știu dacă eu sunt acela, dacă eu sunt „alesul” dar simt o nevoie acerbă să caut, să scormonesc, să despart apele tulburi de uscatul atât de apărat de ecologiști.

Trebuie să cercetez, în deosebi, pe acolo unde el, dracul, își bagă coada. Chiar mâine, că azi e duminică, o fi având și el zi liberă, și bat drumul degeaba, am să mă duc la Administrația financiară. Pentru că eu nu pot crede că finanțistii aceia au pus atâtea impozite pe bietul contribuabil din capul lor. Numai că i-a îndemnat cineva obscur. Și cine putea fi decât Necuratul? Ca să asuprești poporul nu poate fi o faptă Cerească, venită de Sus, ci din străfundurile... Nu-l numesc că-l știe și copiii. Au avut grijă bunicii să-i învețe, să nu se piardă credința, că părinții nu prea sunt duși la biserică. Lucrează de dimineața până noaptea târziu și când ajung acasă frânți de oboseală, cad în pat ca muștele când dai cu flit.

Seara m-am uitat puțin la televizor, pe toate canalele erau aceleași femei goale și am adormit cu ele în cap, înainte de a se ridica restricțiile pentru minori și a se instala XXXL-urile. Poate din cauza aceasta mi s-a întâmplat ce mi s-a întâmplat. Adică m-am întâlnit cu Dracul chiar la mine în pat, deși închisesem bine și ușa și fereastra. El intrase prin telecablu. Și de acolo, din televizor sau din computer, până la mine, nu-i decât un pas.

Că de atunci m-am și decuplat. Da. Societatea asta de divertisment îmi băga în televizor viruși (adică niște draci mai mici, care-ți strică buna dispoziție, când ți-i lumea mai dragă!).

Dar să revin. Problema diabolismului și a influențelor sale negative asupra societății umane

- cum se susține de către morala oficială - mai puțin cea comunistă - nu-mi acorda nici un răgaz. Creierul meu, în stare de trezie sau de somn, se transformase într-un comandou de pus gabja pe Scaraoschi (că poporul îi mai spune și așa, și nu numai așa ... A se vedea și Biblia, și Creangă și... mai știu eu cine).

Așadar, după ce o fată din acelea de la BLONDY, într-un exces de zel artistic, își ridicase fustița până la buric, și nu ar fi fost cine știe ce licență regizorală pentru obținerea unui spor de *rating*, dacă solista nu și-ar fi uitat chiloții acasă... Era firesc, zic eu, ca imaginea ei să se suprapună

- în somnul ce mă cuprinsese - cu *Sarsailă* căutat de mine. Se făcea, deci, că stăteam la biroul meu trăgând dintr-o țigară ce mi-o servise frumoasa blondă din fața mea, deși eu mă știu nefumător... Era costumată tot așa, ca la televizor, cu țâțele, cred siliconate, că altfel de unde atâta carne puhavă și albă ca laptele din ele, numai că frumusețea ei de coapse, de la genunchi în jos, era invadată de un păr căpresc... iar pantofii înlocuiți cu... Pe loc mi-am dat seama că am de-a face cu Dracul în persoană!

- Am fost informat de agenții mei că mă cauți asiduu. Deschise caprina dialogul. Ei, iată-mă! Ce dorești? Un contract viager contra unei renunțări la...”

- Nu, duțuie, sau domnule, sau cum să-ți spun, pentru că fizionomia ta mă derutează în ce privește sexul. Da, caut pe Dracu', dar după descrierile ghicitorilor în stele ar trebui să arăți altfel...

- Omule, pentru mine nu-i o problemă. Eu pot arăta oricum sau deloc.

Și scaunul pe care stătea preopinentul rămase gol într-o clipită. Doar vocea i se mai auzea ca dintr-o oală dogită: Vezi?

- Nu! Adică văd că nu văd nimic...

- Ei tot așa și cu acuzele ce mi se aduc zi și noapte - răspunse creatura invizibilă devenind acum, pe același scaun, vizibilă dar

transformată într-un rabin, pentru că purta perciuni, barbă și un antereu de culoare neagră. Că așa fi izvorul tuturor relelor, așa și pe dincolo. Numele meu fiind sinonim cu Blestemul primordial: „Marș pe Pământ, nenorociților și să munciți acolo pentru o bucată de pâine de secară pân' ce-o ieși sufletul din voi și albiile râurilor se vor umple de sudoarea voastră. Asta ca învățătură de minte. Nu vă era bine prin Grădina Raiului. Ați preferat sâsăitul șarpelui cu două limbi! Șarpele fiind adică strămoșul meu de după cel de al treilea Big Bang. Muritorule, eu sunt prea puternic și veșnic; ce nevoie am de biete voastre existente efemere? În realitate doar imaginea mea confuză și schimonosită stă în creierile voastre, și de ce gândiți voi, nu mă pot face eu vinovat.

- Dar se spune, împielitule (îmi scuzi adresatura; așa drăcuim noi copii...), că ai juca un rol de codoș; adică pui oamenii la încercare, le verifici fidelitatea față de Domnul. Și cine trece testul, a lui este împărăția Cerurilor, deși nici asta nu prea știu cum arată, cosmosul fiind văzut de telescoape electronice ca o alergătură de bolovani; unii aprinși, alții stinși și printre ei întuneric, găuri negre și farfurii zburătoare.

- Nu eu v-am învățat să populați nesfârșitul cu himere. Imaginația vă mai face și feste.

- Adâncimea Voastră, zic bine așa? De mult te caut și nu te găsesc.

- Nu cauți pe cine trebuie.

- Cum, nu ești tu Mama Dracului, că mai adineauri arătai ca o femeie, cel puțin până la genunchi, că de acolo în acolo...

- Nu omule, Mama mea e Talpa Iadului.

- Atunci, poate Scaraoschi, în travesti?

- Nu, acela e mai mare în grad decât mine.

- Așa, deci este și la voi o ierarhie a valorilor.

- Ca-n toată lumea. Raiul nu are și el o organizare piramidală?

- Atunci, cine ești? Ucigă-l Toaca?

- Nu, asta-i o poreclă, sau o sudalmă.

- Poate Belzebut!

- Oh, îl știu din Biblia evreiască, dar a murit de mult într-un accident regretabil. Se îndrăgostise de o statuie, nevasta unui cioplitor în piatră nebun, care-și sculptase o femeie dintr-un bloc de marmură, pe nume Galateea, guma din care se fabrică astăzi imitațiile de femei gonflabile nu se inventase încă. A păcătuit și el cu dânsa și a murit spânzurat, ca Sadam, de o furcă caudină.

- De cine?

- De Tartor, șeful nostru, bătrân ca vremea.

- Ca vremea? Știi cumva cam ce vârstă are, că eu studiez și vechimea vremii...

- Vremea nu are ani. Ea doar îi călărește pe cei inventați de oameni, de îndată ce-s buni de manej, cam după Crăciunul vostru când vă burdușiți cu carne de porc.

- Atunci poate ești Aghiuță, că te-am văzut foarte arătoasă înainte de a arunca pe tine înfățișarea asta de rabin.

- Nu-s nici acesta, adică Aghiuță și cu Michiduță. Ei sunt doi copii din flori, blestemați să rămână așa mici. Pentru amuzamentul plebei din Iad. Topăie, fac năzbâtii. Odată au adus în Iad un popă bețiv și curvar. „Blagoslovea” femeile când veneau la spovedit, în spatele Altarului. Ce ne-am mai distrat cu el... Îl îmbătam în fiecare zi, că-i plăcea, și el ne cânta psalmi în limba greacă și latină. Credea că noi nu cunoaștem limbi străine...

- Văd că nu reușesc să aflu cine ești, deși curat-curat nu poți fi dacă chiar în momentul acesta te-ai transformat în picolița ce m-a îmbătat aseară și cu votca și cu ochii de mă uitam la dânsa ca la un cireș copt. N-ai fi cumva Benga?

- Nu, asta-i o traducere țigănească, împrumutată și de femeile proaste de la țară, care-și țistuiesc plozii cu sintagma: „Luete-ar Benga! Dar noi nu-i luăm niciodată. îi lăsăm la mamele lor să le facă zile fripte.

- Oricum te-ai numi, ți se face mare publicitate printre pământeni.

- Și le ajută la ceva? Că dacă s-ar teme de cazanele Iadului, n-ar împărți țigările cu mine.

- Fumezi și tu?

- Dar de unde crezi c-au învățat oamenii să pipeze „iarba dracului”? Nu vezi că-mi poartă firma? Casă veche... Întâi au fumat că le mai ținea de foame; pe urmă să se fandosească. Adică ei meditează la idei mărețe; scot fum pe nas și pe gură, privind undeva, departe... Și încetul cu încetul „departele” li se apropie...

Între timp, rabinul din fața mea devenise un schelet; un schelet care funcționa ca și cum ar fi avut carne pe el. Zic funcționa pentru că își aprinsese o țigară ce și-o prinse între dinți.

- Noua ta înfățișare se datorează fumatului?

- Numai după al treilea pachet. Mai sărim calul și noi, dracii. A face exces de o plăcere este un îndemn lăuntric. Moraliștii voștri care nu știu mare lucru despre determinismul biologic, ne „iau pe noi în brațe” - drept material didactic și vă sugerează falsa idee că „numai dracu' v-a pus!” să violați fata, înainte de a fi siliți s-o faceți mireasă...

- Cununia spală păcatul?

- Nu, îl pedepsește și mai tare.

- Concluzia ta îmi stârnește o întrebare mai intimă: tu, drace, ai fost însurat? Că altfel, de unde ideea de pedeapsă?

- Nu, noi punem pe alții să o facă. Și dacă iese prost, însuratul înjură pe Dumnezeu! Și gata, omul i-al nostru. După aceea îl jucăm cum vrem, că nici agheasmă nu-l mai spală.

- Mare drăcie, domnule! Păi dacă ar ști oamenii, nu s-ar feri?

- Iaca, se mai feresc - cei mai deștepți. Auzi tu, pământeanule, că occidentalii toarnă la copii „anul și cârlanul”? Unde și unde se

face câte un botez și acela printre românii plecați acolo, în ultima vreme după „ochiul dracului”

- Adică după bani.

- Zi-le și așa dar tot cum le-am spus eu se cheamă. Îți închipui că milionarii au ajuns ce-au ajuns, cu ajutorul lui Dumnezeu? Da de unde! Dumnezeu nu juipoaie oamenii de trei rânduri de piele, ca să cumpere smirnă. La baza comorilor pământestești stăm noi și ne mândrim cu asta. Nu există armă mai puternică ca banul; și acela este „ochiul nostru cel veșnic.

Când m-am uitat mai bine la arătarea din fața mea, de acum căpătuse înfățișarea unui milionar la modă, foarte mediatizat pe posturile de televiziune ale altor milionari. Acest cameleonism al puternicului personaj, capabil să aducă lumii numai nenorociri, dintr-un exces de sinceritate, îmi divulgă un mare „secret de serviciu” codificat cu șapte sigilii: milionarii erau, de fapt produsul lui și dacă nu cumva chiar dracu în persoană! Și eu care-l căutam aiurea, dus în eroare de metafizica religioasă! Am închis ochii, parcă pentru a vedea mai bine calea deconspirată și când i-am deschis, Dracul nu mai era în fotoliul din fața mea. Dispăruse, speriat, probabil, că vorbise prea multe. Dispariție tardivă. Până dimineată n-am mai închis un ochi. Și nici n-aș fi putut, fiindcă Dracul mi-i deschisese pentru totdeauna. Hoțul ca să nu fie bănuțit, bagă lucru sub haină și strigă în gura mare: „Hoții, hoții” Prindeți hoțul! Așa și mai marii lumii; au inventat pe Dracu. Zi-le ceva de la obraz și te-a luat Dracu. Din noaptea aceea nu l-am mai căutat. Știu unde se află... Dar nu spun. Vreau să mă pun bine cu El, până ce trec puntea...

Din viața „Academiei Bârlădene”

* „Academia Bârlădeană” a acordat lui Rafael-Tudor Lupașcu, elev la Școala nr. 11 „George Tutoveanu” din Bârlad, Premiul special la Concursul literar „G. Tutoveanu”, ediția a II-a. Manifestarea s-a desfășurat la Teatrul „V.I. Popa”, la 19 mai a.c.

* În ziua de 20 mai a.c., ora 17.00, a avut loc reuniunea membrilor și simpatizanților Academiei Bârlădene, consacrată lansării volumului G. G. Ursu, *Scrieri literare*, a revistei „Academia Bârlădeană” nr. 2 (31) și a plachetei rebusiste dedicată lui G. G. Ursu de către Serghei Coloșenco.

* La Editura Vitruviu din București a apărut volumul *Distingo (Eseuri. Evocări. Scriitori și medici. Convorbiri)* al scriitorului C. D. Zeletin, președintele Uniunii Medicilor Scriitori și Publiciști din România și președinte de onoare al Academiei Bârlădene.

* În ziua de 28 august a.c. lui C. D. Zeletin i s-a conferit titlul de Cetățean de onoare al municipiului Tecuci. Domnia sa este și cetățean de onoare al municipiilor Bârlad și Bacău. În alocuțiunea rostită cu

Serghei Coloșenco

G. G. URȘU

acest prilej, C. D. Zeletin a precizat legăturile sale cu Tecuciul, care constau atât în strămoșii paterni, cât și materni, după cum de Bârlad îl leagă formația sa spirituală și artistică, iar de Bacău, apartenența actuală.

* Cu sprijinul Primăriei Bârlad, Elena Monu, președintele Academiei Bârlădene, a demarat acțiunea de restaurare a mormintelor istorice din Cimitirul „Eternitatea” – Bârlad. Acestea aparțin personalităților: Iordache Lambrino, Neculai Roșca-Codreanu, Constantin și Ion Codrescu, Iorgu Juvara.

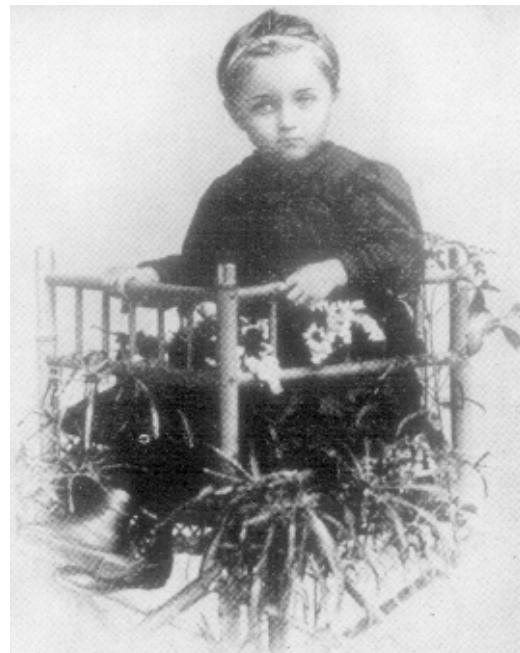
* Pe parcursul lunilor iunie, iulie și august a.c., Academia Bârlădeană a găzduit echipa coordonată de prof. Elena Popoiu, care a elaborat lucrarea omagială *Profesorul. Vasile Dumitrache sau lecția iubirii de școală*. Lansarea volumului, inițiat și finanțat de Fundația „Vasile Dumitrache”, a avut loc duminică, 14 septembrie, la sediul Academiei Bârlădene.

Cronicar

Editura Vitruviu
Bacău, 2008

Bârlad, Casa Tuduri, bulevardul Epureanu nr. 3. Aici a funcționat, între anii 1867-1871, Școala nr. 4, unde a fost elev Alexandru Vlahuță.

Margareta (Mimi) Vlahuță, căsătorită cu istoricul și criticul de artă I. D. Ștefănescu.

Bârlad, b-dul Epureanu nr. 27. Casa prof. Eugeniu Bulbuc unde a locuit Alexandru Vlahuță în perioada refugului (1916-1918).
Fotografia îi înfățișează pe unii din membrii "Academiei Bârlădene".

Ana (Anișoara) Vlahuță, căsătorită cu Gheorghe, fiul pictorului Nicolae Grigorescu.

Academia Bârlădeană

Revistă editată de Societatea literar-culturală "Academia Bârlădeană".

Anul XV, nr. 3(32), septembrie 2008,

Bârlad, Bd. Republicii nr.235.

Cont: RO10RNCB0260003275640001 - BCR Bârlad

Colectivul redacțional: Serghei Coloșenco (redactor șef),
Ritta Mintiade, Bogdan Artene, Florian Pricop,
Camelia Stoica, Daniela Stan, Diana Stoica.

*

Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad.

**Manuscrisele trimise pe adresa
redacției se publică în ordinea
necesităților redacționale.
Materialele nepublicate nu se
restituie.**

**Răspunderea pentru conținutul
articolelor publicate
aparține autorilor.**

Apariția acestui număr a fost sprijinită financiar de Primăria Municipiului Bârlad și de domnul Ion Strătilă, Piatra Neamț